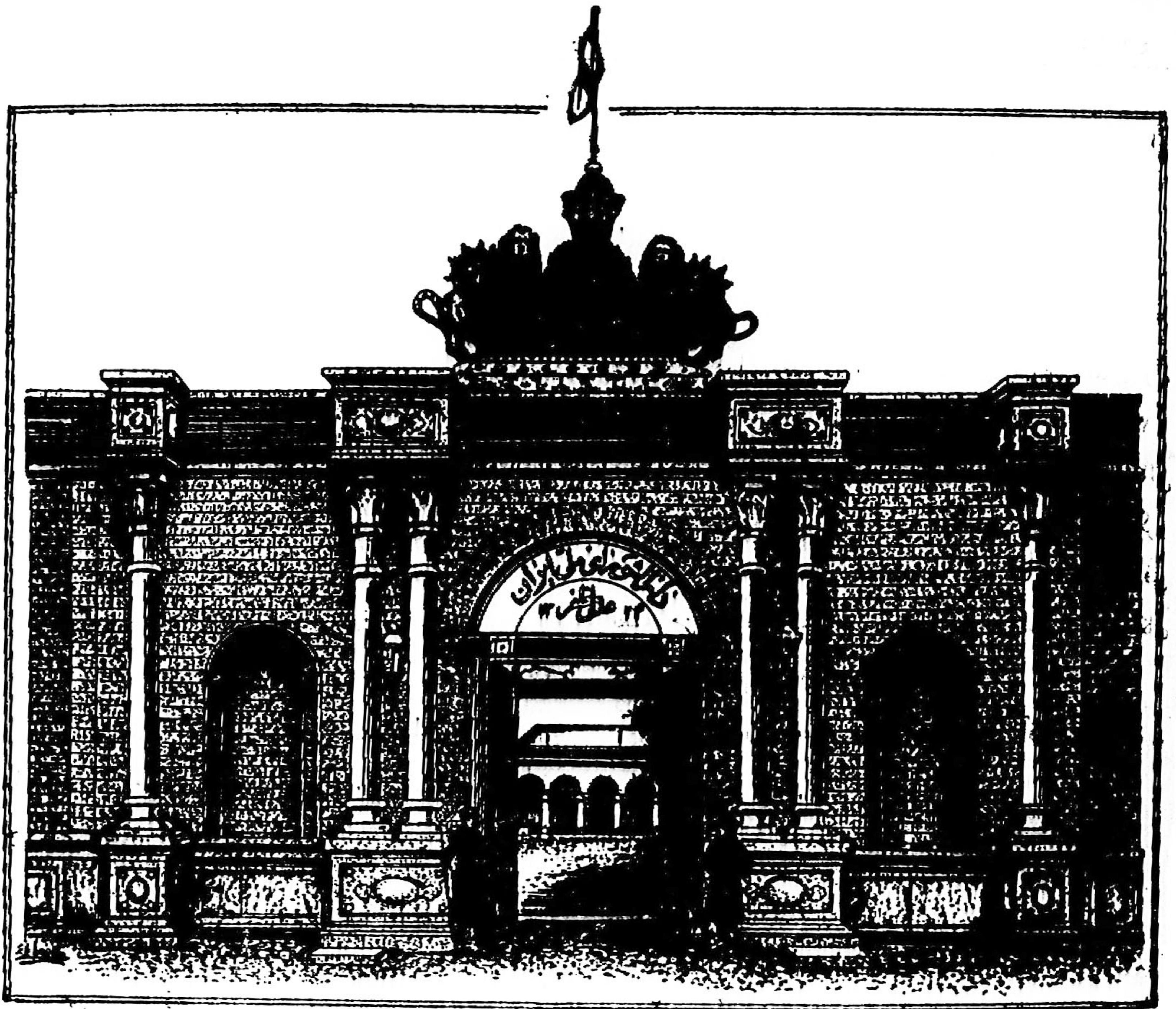

دوره ششم تقنینیه

<p>جلسه ۲۳۴</p>	<h1>تذکرات مجلس</h1>	<p>شماره ۱۹۸</p>
<p>تاریخ تأسیس آذر ۱۳۰۵ جلسه پنج شنبه ۲۰ فروردین ماه ۱۳۰۷ مطابق ۲۸ شوال الحکم ۱۳۴۶</p>	<p>مندرجات فقط شامل مذاکرات مشروح جلسات مجلس شورای ملی خواهد بود پس از ختم هر جلسه کلیه مذاکرات در یک شماره منتشر میشود. مطبعة مجلس</p>	<p>قیمت اشتراك داخله ایران سالانه ده تومان خارج « یوازده تومان قیمت تک شماره یک قران</p>

فهرست مدارج عالی

از صفحه	الی صفحه	عنوان
۴۱۳۵		تصویب مرخصی آقای میرزا عیدالحسین
۴۱۳۵	۴۱۶۶	تعبیه شور نسبت به لایحه اجازه واگذاری نقشه بر داری راه آهن به سندیکای متشکله از کپالی های آلمانی و امریکائی و تصویب آن
۴۱۶۶		قانون اجازه واگذاری نقشه بر داری مفصل خط راه آهن به سندیکای متشکله از کپالی امریکائی و کپالی های آلمانی

مذاکرات مجلس

دوره ششم تقنینیه

صورت مشروح مجلس پنج شنبه ۳۰ فروردین ماه ۱۳۰۷ مطابق ۲۸ شوال المکرم ۱۳۴۶

جلسه ۲۳۳

غائبین با اجازه جلسه قبل
آقایان: نگهبان - دهستانی - بالیزی - قوام شیرازی
عصر انقلاب - خواجهوی - افخمی
غائبین با اجازه جلسه قبل

(مجلس سه ساعت قبل از ظهر برپاست آقای
پیرنیا تشکیل گردید)
(صورت مجلس سه شنبه ۲۸ فروردین را آقای
دولت‌شاهی قرائت نمودند)

آقایان: حاج آقا رضا رفیع - اعظمی - شریعت
زاده - حاج حسن آقا ملک - آقا حسین آقایان - میرزا
حسن خان ونوق - حاج غلامحسین ملک
در آمدگان با اجازه جلسه قبل
آقایان: اعتبار - خطیبی - حاج شیخ بیات - طباطبائی
و کلبلی - بهار

دیر آمده بی اجازه جلسه قبل
آقای مرعی قلیخان بیات
رئیس - صورت مجلس ایرادی ندارد
(گفتند - خبر)

رئیس - خبر از کمیسیون عراض و مرخصی
(بشرح ذیل خوانده شد)

نماینده محترم آقای حاج میرزا عبدالحسین کرمانی
بعزت کدالت مزاج از اول خرداد برای معالجه دو ماهه
اجازه مرخصی خواسته اند کمیسیون با تقاضای ایشان موافق
و اینک خبر آنرا تقدیم مینماید

رئیس - آقای روحی

روحی - موافقم

رئیس - آقایانی که این خبر را تصویب میکنند قیام
فرمایند
(عده قیام نمودند)

رئیس - عده کافی نبود

(در این موقع چند نفر از نمایندگان وارد مجلس
شدند)

رئیس - آقایانکه این خبر را که فرائد شد تصویب
میکند قیام فرمایند
(عده کثیری برخاستند)

رئیس - تصویب شد ماده اول لایحه راه آهن مطرح
است. آقای فرمند

فرمند - بنده عراضم را در ماده اول عرض کرده ام

فوائد عامه توضیح بدهند

معاون وزارت فوائد عامه - البته در موقع نحویل
گرفتن آن وقتی که باید از طرف دولت بشود خواهد
شد که آیا این نقشه را که کشیده اند مطابق شرایط
کنترات هست یا نه ولی در موقع عمل دو سه نفر از
مهندسین درجه اول مهندسین خوب نظارت خواهند
کرد که نقشه های آنها مطابق همان قرار داد کنترات
هست یا خیر کاغذ است یا عمل هم کرده اند .

فرمند - وقت نحویل گرفتن اینکار را بکنند

معاون وزارت فوائد عامه - در موقع نحویل گرفتن
بیشود اینکار را کرد باید مهندسین ما کاملاً نظارت و
تفتیش کنند که آن جزئیات شرایط کنترات را عمل
کرده اند یا خیر و شرایط کنترات را اگر فرضاً بکپش
را اینجا بنویسیم نهد و نود و نه نای دیگرش باقی می
ماند و همه باید در کنترات نوشته شود و قید شود

رئیس - آقای فیروز آبادی

فیروز آبادی - بنده سئوالی میخواستم از آقای
معاون وزارت فوائد عامه بکنم. مخارج نقشه بر داری
را در اینجا نوشته اند هر کیلومتری سیصد و سیزده
نومان و بحساب فرسخ دو هزار و سیصد نومان میشود
و بنا بر این در تمام این خط ششصد هزار نومان متجاوز
خرج خواهد شد بنده شنیدم که قبل از این نقشه
بر داری و مخارج که هشتصد هزار نومان تقریب شد و
رفتن يك متخصص نقشه بر داری آمده بود که تمام
نقشه خط آهن ایران را سیصد هزار نومان قبول
میکرد که اسمش را نمیدانم (اسما رد) این جور چیز
ها بود. چه شده است که به آن سیصد هزار نومانی
ندادند؟ و تقریباً شاید تا کنون هم هشتصد هزار نومان
از بین رفته باشد و حالا میخواهند ششصد هزار نومان
یا متجاوز از ششصد هزار نومان بدهند به يك کمپانی
در سورنیکه آنکه اول آمده بود بکنفر بود و ممکن بود
از سیصد هزار نومان هم خرجش کمتر شود و حالا میخواهند

ششصد هزار نومان بدهند در صورتیکه باز نمیدانم يك
نقشه داریم یا باز يك نقشی ما خواستند زد خواستیم
توضیحی بدهند که چرا به آن ترتیب ندادند و حالا
میخواهند اینطور بدهند

رئیس - آقای زوار

بکنفر از نمایندگان - نیستند

رئیس - آقای احتشام زاده

احتشامزاده - نماینده محترم ایرادشان نسبت باین
قسمتی که دولت در نظر دارد نقشه برداری کند نبود
و ایرادشان راجع بمخارج اولیه بود خدمت آقا عرض
میکم که قبل از اینکه دولت این لایحه را بیاورد خود
دولت در نظر داشت که اصلاً نقشه برداری و کارهای
راه آهن را بطور مقطعه به کمپانیها واگذار کند
زیرا میدانست بر حسب تجربه که همه عالم کرده اند
ساختن راه آهن بوسیله کمپانیها بهتر انجام خواهد شد
ولی در مجلس شورای ملی این نظر ایجاد شد و آقایان
نمایندگان اینطور صلاح دانستند و اصرار داشتند که
خود دولت ساختن راه آهن را به عهده بگیرد و همین
نظر هم دولت يك عده مهندس و متخصص استخدام کرد
ولی در موقع عمل معلوم شد که اگر خود
دولت بخواهد ساختمان راه آهن را بعهده بگیرد
موجب می شود که يك مخارج زیادی بشود بدون اینکه
نتیجه مطلوبه حاصل شود برای اینکه اخلاق ما این
است که وقتی دولت می خواهد يك کاری را بکند شروع
می کنیم به تهاجم برای اینکه کار برای اشخاص بی کار
درست کنیم حق هم دارند زیرا میشود در مملکتی که
اشخاص بی کار زیاد دارد همه را رد کرد این کار برای
دولت با صرفه تمام نخواهد شد و بالاخره در نتیجه بدولت
نابت شد که صرفه مملکت در این است که نقشه برداری
راه آهن را بطور کنترات به کمپانی های خارجه بدهد
يك اعتراضی هم فرمودند که دفعه سابق بکنفر آمده بود
در کار و يك مخارج زیادی شد و حالا اگر يك کمپانی

بباید مخارج آن زیادتر خواهد شد، با آقا عرض کنم که در کار خانه که کنترات مقاطعه داده میشود بکنند. متصدی کنترات باشد یا چند نفر یا چند کمپانی باشند هیچ فرقی نخواهد داشت و باید با يك مبلغ همین این کار را بکنند و این لایحه که به مجلس آمده است فقط عملی است که می خواهد بکنند و نقشه برداری راه آهن را بیک کمپانی بدهند و تمام عالم امروز مسلم شده است که اگر بخواهند راه آهن بکشند صرفه و صلاح مملکت در این است که ساختمان و نقشه برداری راه آهن را واگذار کنند به کمپانی هایی که برای این کار درست شده اند.

فیروز آبادی - جواب بنده داده نشد

معاون وزارت فوائد عامه - عرض کنم آقای فیروز آبادی سه موضوع را تقریباً توضیح خواستند که بنده جواب عرض کنم. اولاً فرمودند يك کمپانی است که حاضر شده است این کار را به سیصد هزار تومان تمام کند، در وزارت فوائد عامه که ما چنین کسی را نمی شناسیم و پیشنهادی به این ترتیب نرسیده است و قبلاً هم بنده اطلاع ندارم که در وزارت فوائد عامه يك چنین چیزی رسیده باشد، تقریباً الان چندین ماه است که دوائت میل دارد که نقشه برداری را به کمپانیها واگذار کند با تمام کمپانیها هم مذاکره کرده است نمایندنده تمام کمپانیها هم اینجا بوده اند، از فرانسه بوده اند، آمریکائی بوده اند، آلمانی بوده اند، اطریشی بوده اند ولی این سه کمپانی مهم که ما میخواهیم با آنها بدهیم که آمریکائی و آلمانی هستند پیشنهادشان را داده اند و بعد از آنکه با آنها خیلی چانه زده شد و مذاکره شد به این ترتیب ختم شد و به کتورش حاضر نیستند. اینکه فرمودند سابقاً برای نقشه برداری بعضی مخارج شده است و هفتصد هزار تومان خرج شده است. اینرا هم بنده زدید میگویم زیرا که ما همچو خرجی برای نقشه برداری نکرده ایم هر کس خدمت آقا عرض

کرده است صورتش غلط بوده است. توسط متخصصین آمریکائی برای نقشه برداری نایمال صد و نود هزار تومان خرج شده است که آنهم يك قسمتش خرج نقشه مقدمانی جنوب شده است و يك قسمتش خرج نقشه مقدمانی شمال و آن هفتصد هزار تومانی را که فرمودید گمان می کنم مأخذی ندارد.

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

آقا سید یعقوب - بنده مخالفم با کفایت مذاکراتی رئیس - بفرمائید

آقا سید یعقوب - بنده باین جهت مخالفم که خواستم در ضمن مخالفت اینجا سؤال بکنم و اگر آقایان اجازه بدهند آقای معاون به بنده جواب بدهند اگر آقایان اجازه میدهند بنده سؤال را بکنم دادگر - بفرمائید آقا

آقا سید یعقوب - می فرمایند مذاکرات کافی است و آقای رئیس هم اگر از موضوع خارج شوم میفرمایند در این موضوع مذاکره کنید. سؤال بنده این بود که بعد از آنکه ما آمدیم مطابق ماده اول نقشه برداری را واگذار کردیم به کمپانی ها آن اداره راه آهن با آن طول و تفصیل که در کمیسیون بود چه دیدیم و آن اداره که تشکیل شده است از بین می رود یا نه؟ و الا اگر آن هم هست و خرجش هم سر جای خودش است که هیچ.

معاون وزارت فوائد عامه - بلی البته وقتیکه ما میخواهیم راه آهنرا مقاطعه بدهیم

آقا سید یعقوب - نقشه کشی را

معاون وزارت فوائد عامه - بلی نقشه کشی را آن بودجه از بین خواهد رفت

رئیس - پیشنهاد آقای فیروز آبادی

(مضمون ذیل خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم که مخارج نقشه برداری خط آهن و لوازم آن از سیصد هزار تومان تجاوز نماید

رئیس - آقای فیروز آبادی

فیروز آبادی - بنده از آنجائیکه مثل همه آقایان علاقه تمام دارم به مملکت عقیده دارم که هر چه بشود مخارج کم بشود و آنچه که بنظر خودم برسد که زائد است مخالفت میکنم بنده حساب کردم دیدم این صورتی که داده شده است معنایش این است که از این جا تا قزوین باید چقدر خرج نقشه برداری آن بشود؟ تقریباً شصت هزار تومان. آیا میشود گفت از این جا تا قزوین شصت هزار تومان خرج نقشه برداری آن بشود که مثلاً از کجا خط آهن برود؟ این ترتیب سزاوار نیست، آخر چه خرجی دارد از اینجا تا قزوین که خرج نقشه برداری آن شصت هزار تومان بشود؟ از اینجا تا قزوین چکار میکنند که شصت هزار تومان خرج آن بشود. بنده میگویم هر کاری را که دولت بخواهد بکند از عهده بر نمیآید برای اینکه روز اول بنده رفتم آقای حاج رئیس الوزراء آقای حاج مخبر السلطنه را دیدم و عرض کردم که اینکار را بدهید بکمپانیهای خارجی زیرا ما نمیتوانیم خط آهن بکشیم. حالا نمیدانم جهش چیست که ما میخواهیم مخارج نقشه برداری از این جا تا قزوین را با از اینجا تا قم را شصت هزار تومان خرج نقشه برداری آن بکنیم و روی چه حسابی درست در می آید باین جهت بنده پیشنهاد کردم و امیدوارم آقایان توجه بفرمایند که این اندازه خرج های زیاد را در این مملکتی که يك کلاس اکابر را بر میدارند برای اینکه پول نیست نکنیم

رئیس - آقای عراقی

عراقی - بنده تصور میکنم که يك قسمت از فرمایشات اخیر آقای فیروز آبادی ناقص فرمایش اول ایشان بود فرمودند چرا باید از این جا تا قزوین شصت هزار تومان خرج نقشه برداری بشود و بعد خودشان سیصد هزار تومان پیشنهاد میکنند که خرج این کار بشود. آقا

نقشه دو جور است يك وقت نقشه ایست که شما میخواهید سطحی بکشید يك وقت میخواهید يك نقشه بکشید و عمل کنید که بدانید چه قدر رابیل لازم دارد چه قدر نوزل باید داشته باشد کجایش سرازیری باید باشد کجایش سر بالائی باید باشد و يك نقشه باید داشته شود که مقنع باشد که مجدداً نیایند نقشه بردارند و باید نقشه کشیده شود که اگر ما خواستیم ساختمان راه آهن را مقاطعه بدهیم آن کمپانی که میخواهد مقاطعه بکند وقتی که نقشه را گذارد جلوی خودش بفهمد که چه قدر خرج آن خواهد شد تا بحال چنانچه گفتند صد و نود هزار تومان خرج این کار شده است ولی نقشه صحیحی درست نشده است و فقط يك قسمت را نقشه برداشتند و حالا میخواهیم يك نقشه کامل العیاری برداریم و با این ترتیب هم که آقا تصور فرمودند (ممکن است خرج کرد و به این مبلغ تمام شود) این طور نیست. این نقشه که میخواهند بکشند نام العیار است و نقشه نام العیار باید این طور باشد که وقتی يك کمپانی میخواهد ساختمان راه آهن را کنترات بکند بفهمد که چه قدر رابیل لازم دارد و در کجا باید پیل زده شود و سایر چیزهای دیگر را از روی نقشه بفهمد. این نقشه را نمیشود گفت که به این مبلغ شصت هزار تومان نباشد، سیصد هزار تومان باشد فلانقدر باشد اینرا نمیشود دولت با کمپانیها داخل مذاکره شده است و این قانون را که دولت آورده است قبلاً با نمایندگان کمپانیها مذاکره کرده است و حساب کرده است و قرار است که هر کیلو متری ۳۶۸ تومان خرج آن بشود و کتر از این مقدار هم نمیشود

رئیس - آقایانیکه این پیشنهاد را قابل توجه میدانند قیام فرمایند.

(دو سه نفر قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد. پیشنهاد آقای دکتر طاهری (بشرح ذیل خوانده شد) پیشنهاد میکنم نبره ذیل اضافه شود

تبصره - مسافتی که توسط خود دولت نقشه برداری کامل شده از کمترات موضوع خواهد شد

رئیس - آقای دکتر طاهری

دکتر طاهری - این پیشنهاد توضیح زیاد لازم ندارد در ماده اول امتیاز نقشه برداری از خورموسی تا بندر جز به این کمپانی واگذار شده است و در ماده دوم هم میگوید که دولت هر کیلو متری ۳۶۸ تومان باید بدهد آنوقت مسافتی را هم که خود دولت نقشه برداری کرده است باید به این ترتیب پولش را بدهند بنده پیشنهاد کردم که این قسمت را مستثنی کنند و کسر شود

وزیر عدلیه - یک مرتبه دیگر هم این پیشنهاد خوانده شود.

(شرح سابق خوانده شد)

معاون وزارت فوائد عامه - دراصل کمتراتی که با این سندیکا بسته شده است و بایستی رعایت شود در کمترات کاملاً نظر آقا تأمین خواهد شد برای اینکه در آنجا قید شده است که مسافتی را که خود دولت نقشه برداری کرده با ساختمان کرده است از آن قسمتی که به آنها داده میشود مستثنی است. در این صورت نظر حضرتعالی تأمین شده ...

باسائی - اگر اینطور است قبول کنید.

معاون وزارت فوائد عامه - آنوقت اشکال پیدا میکند چون مقصود حضرتعالی اینست که آن قسمتی را که ما نقشه برداری کامل کرده ایم از بندر جز و خورموسی موضوع بشود ...

دکتر طاهری - بلی

معاون وزارت فوائد عامه - اینرا ما در کمترات قید کرده ایم که از دو طرف قسمتی را که دولت نقشه برداری کامل کرده مستثنی است.

یک نفر از نمایندگان - خوب قبول کنید

معاون وزارت فوائد عامه - بلی قبول میکنم. پس

باید اینطور شود... اصلش را التفات کنید تا اصلاحش کنیم.

رئیس - فعلاً يك پیشنهاد دیگری است قرائت میشود تا این اصلاح شود

(شرح ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم که نوشته شود که در هر کیلومتر مخارج نقشه برداری زیاده از دویست تومان نشود فیروزآبادی

رئیس - آقای فیروزآبادی

فیروزآبادی - هر چند میدانم که آقایان از بزرگان هستند و نظرشان بلند است و از قیمت خودش بیشتر میدهند. يك کیلومتر تقریباً نهصد ذرع یا نهصد و شصت ذرع است این نهصد ذرع زمین را اگر مهندس بخواهد نقشه کشی کند برای خط آهن آن هم اشخاصی که میگویند ما از هزار ذرع زیر زمین اطلاعات داریم که آیا نفت هست یا نه اینها - سرعت ممکن است ملنگت بشوند که این زمین سست است یا سخت است. اینها احتیاج به بنائنی ندارد. فقط يك نگاه کردن است و رد شدن در این نهصد ذرع زمین آیا میخواهیم ببینیم که دویست تومان کفایت این کار را نمیکند؟ کفایت می کند زیاد هم می آید عیب کار این است که نظر ما بلند است. مال مال دولت است اما نظر ما بلند است

رئیس - آقای احتشام زاده

احتشام زاده - بنده خواستم جواب فرمایشات آقا را عرض کنم و از شان سؤال کنم که این دویست تومان را از روی چه حساب در نظر گرفته اند اگر نظر ما له مساحی و نقشه برداری است که فقط برای تعیین حدود باشد بنظر بنده دویست تومان هم زیاد است ولی اگر توجه و دقت فرمایند نقشه برداری تنها تعیین مسافت که نسبت مسئله نقشه برداری راه آهن ملاحظات متعددی است که در مواقع مختلفه باید بشود البته يك زمین مسطح و همواری که نقشه برداریش آسان باشد شاید سیصد

شصت و هشت تومان نشود ولی يك جاهائی هم هست که بواسطه گردنه ها و کوهها قطعاً هر کیلومتری نقشه برداری هزار تومان خرج دارد و این نظری است که دولت اتخاذ کرده است با آن تجربیاتی که دارد چون يك قسمت خودش نقشه برداری کرده است و آن خرجی را که خود دولت کرده حساب کرده اند و با این مبلغی که با کمپانی قطع کرده اند مقایسه کرده اند می بینند تقریباً نصف آن خرجی که دولت کرده این مقدار است. و بالاخره این مطلب يك طرفی هم نیست دو طرفی است کاری است که دولت ایران میخواهد

مقاطع بدهد يك کمپانی هم میخواهد قبول کند باید دید آن کمپانی هم حاضر است یا نه. بالاخره کمپانی قبلاً برای اینکار يك مبالغ خیلی زیادتری پیشنهاد کرده بود و در آن مذاکرات زیاد و رسیدگی و دقت به جزئیات آمده اند و این را تمام کرده اند که برای هر کیلومتر سیصد و شصت و هشت تومان بدهند و ازین زیادتر نباشد. این هم يك اعتباری است اگر کمتر شد ممکن است ولی زیادتر نباید بشود شاید برای يك جاهائی که لازم نبود این را کمتر تمام کند و بالاخره این يك اعتباری است و آقا نگران نباشند و دولت هم مثل بنده و حضرات عالی کاملاً رعایت صرفه و صلاح مملکت را می کند. از کجا نظری را که بنده و حضرتعالی داریم آنهاست که مسؤلیت در کارهای اجرائی دارند نظرشان بیشتر دقیق نباشد و البته به اقتضای مواقع اینها را رعایت خواهند کرد که مخارج را زیاد نکنند و صرفه جوئی کنند

رئیس - رأی میگیریم باین پیشنهاد آقایانیکه قابل توجه میدانند قیام فرمایند

(عده کمی قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه نشد. پیشنهاد آقای ثقة الاسلامی.

(شرح آئی خوانده شد)

بنده تبصره ذیل را پیشنهاد میکنم

تبصره - اگر بعد از اتمام نقشه برداری مقاطعه ساختمان راه آهن به خود این کمپانیها واگذار کردید باید نصف مبلغی را که برای نقشه برداری دریافت داشته اند بدولت مسترد دارند

رئیس - آقای ثقة الاسلامی

ثقة الاسلامی - در ایران و در همه جای دنیا معمول است وقتی که يك عمارتی را بيك کمپانی یا معماری برای نقشه برداری میدهند اگر بعد از اتمام نقشه برداری ساختمان را هم به خود آن کمپانی یا معمار بدهند پولی را که از بابت نقشه برداری گرفته باید صدی ده یا صدی بیست یا نصف آن را مسترد بدارد. اینجا هم که دولت برای نقشه برداری چندین صد هزار تومان باین کمپانی پول میدهد اگر بعد از نقشه برداری ساختمان این راه را هم به همین کمپانیها واگذار کند باید مثل تمام دنیا نصف این مبلغ را بدولت برگرداند والا بسته به میل مجلس است.

وزیر عدلیه - بنده تصور میکنم آقایان باید تفکیک بکنند مسائل را. اینها زحمانی میکشند اسبابی میآورند کارهایی میکنند بالاخره نقشه برداری میکنند و اگر ساختمان را بمناقصه بگذارند مناقصه را روی آن چیزیکه میسازند میدهند در آنجا دیگر نقشه برداری را ملاحظه نمی کنند آن وقت این زحمت نقشه برداری که کشیده شده است بچه مناسبت این را باید کسر کرد؟ تصور می کنم خوبست لطف بفرمائید و پیشنهاد خود را پس بگیرد.

رئیس - آقایانیکه این پیشنهاد را قابل توجه میدانند قیام فرمایند

(عده کمی برخاستند)

ثقة الاسلامی - مسترد میدارم

رئیس - قابل توجه نشد (خطاب به وزیر) پیشنهاد

آقای دکتر طاهری قبول شد؟

وزیر عدلیه - بخوانند

[بشرح ذیل خوانده شد]

پیشنهاد میشود تبصره ذیل اضافه شود
تبصره - مسافتی که توسط خود دولت نقشه برداری
کامل شده از کنترات موضوع خواهد شد
وزیر عدلیه - باین شکل قبول میکنم

رئیس - رای میگیریم به ماده دوم با این تبصره آقایانیکه
موافقت قیام فرمایند
(اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد . ماده سوم

(بشرح آتی خوانده شد)

ماده ۳ - دولت مجاز است پس از اتمام نقشه برداری
قسمتهای مختلفه راه و با تمام آن ساختمان قسمتهای نقشه
برداری شده مزبور و با تمام راه را بترتیب مناقصه به
مقاطعه واگذار نموده و با خود متصدی آن شود سندیکی
مذکوره در ماده ۱ در صورت تساوی شرایط مناقصه
حق تقدم خواهد داشت دولت میتواند قبل از اقدام
مناقصه برای اینکه نموده هائی برای ساختمان راه آهن ایران
تهیه نموده و مظننه از مخارج آن بدست آورد بعنوان امتحان
ساختمان قسمت معین راه را که از صد و پنجاه کیلومتر
نجاوز نکند از هر دو طرف به سندیکی مذکور واگذار
نماید .

رئیس - آقای فرمند

فرمند - بنده در اینجا کلیه عرض کردم يك جمله
است که دولت خود متصدی آن شود از این لایحه
معلوم میشود که دولت بسندیکاها نقشه برداری با ساختمان
را کنترات میدهد در اینصورت این خود متصدی آن
گردد ، در این ماده مورد ندارد اگر این جمله در این
ماده باشد باید دولت تمام دوایری که برای ساختمان راه
آهن تهیه کرده است و اداره راه آهن و مهندسین و
غیره را دایر داشته باشد که در موقعش خود متصدی

که چون آن سیصد و شصت و هشت تومان را آوردند پس
قاعده آرا هم می آورند خیر نظر این بود که الان اجازه
داده شود که نقشه برداری کامل که شد امتحان هم شد
و يك مظننه بدست آمد اعلان مناقصه داده شود ولی
در جلسه قبل پس از مذاکراتی که با آقایان در اطاق
نفس شد اینطور استنباط شد که نظر آقایان باینست که اعلان
مناقصه برای ساختمان بماند برای آتی یعنی وقتی که نقشه
برداشته شد يك قسمت هم امتحان کردند ساخته شد
و مأخذی به دست آوردند بیاورند به مجلس
و اجازه بگیرند . با این نظر هم دولت موافق است .
حالا اگر آقایان يك کدامشان در این زمينه پیشنهاد
بدهند قبول میکنم و الا خود ما ممکن است ماده را
در همین زمينه اصلاح کنیم که مسئله نقشه برداری
این ترتیبی که آمده است عجالة بشود و پس از آن که
نقشه برداری شد و این ساختمان های احتیاطی هم شد
آنوقت دولت آرا به مجلس بیاورد مجلس اجازه بدهد
مدرس - آن قسمت اول ماده حذف شود بعد قسمت
آخرش بماند

وزیر عدلیه - ممکن است پیشنهادی بکنید

رئیس - آقای بامداد

بامداد - بنده نظرم تقریباً نامین شد بلکه تحقیقا
نظرم همین بود که اینقانون و این راه آهن نخته مشق
شده بود از برای ما و ای کاش از اول گفته بودیم که
هر کاری درش تخصص هست باید بمتخصص رجوع کرد
حالا هم عرض بنده اینست که يك تجربیاتی پی در پی
برای ما آمد و دیدیم در مباشرتش خسارت بردیم ای کاش
آهن ذوب کنی را هم اینطور بیاورند و بر گذار
بکنند بنا بر این بنده موافقم که آن قسمت ساختمان
که در ضمن این ماده گنجانده شده است برداشته شود
توسط يك پیشنهادی ما خود دولت قبول کند که فقط
بموجب این لایحه نقشه برداری کنیم ساختمان را بموجب
تصویب مجلس به کمپانی که میخواهند بدهند باشد

بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است
رئیس - پیشنهادی هست ؟

تقی زاده - بنده پیشنهادی تقدیم کرده ام
رئیس - پیشنهاد حذف داده اید

تقی زاده - بلی
(پیشنهاد آقای تقی زاده بشرح ذیل خوانده شد)

پیشنهاد میکنم ماده سوم حذف شود

رئیس - آقای تقی زاده

تقی زاده - این مسئله نقشه برداری را که در مجلس
آوردند خیلی از آقایان در فوریتش مخالف بودند و می
گفتند ممکن است طبع و توزیع شود که دو روز بماند
ما هم دقت کنیم گفتند این دقت ها شده است
(مثل همیشه) خوبست حالا که ما در این باب
با کمپانیها مذاکره کرده ایم و مطلب تمام شده است و
میخواهند شروع بکنند رأی داده شود . بنده خواستم
بپرسم اگر چه الان آقای وزیر عدلیه فرمودند که دولت
هم نظرش موافق است که این مطلب برای آینده بماند
ولی اینطور استنباط کردم که فقط مناقصه ساختمان را
میخواهند بماند برای آتی ولی حق تقدم و سایر چیزها
که در آن است حالا تصویب شود . بنده می خواستم
عرض کنم که اگر برای نقشه کشی فوریت واقعا يك
دلیلی داشت چیزیکه در دو سال یا هیجده ماه بعد
ازین باید واقع شود آن يك چیز فوری نیست که امروز
فوراً مجلس رای بدهد ! بعقیده بنده مسئله ساختمان
مسئله ایست که يك قدری ملاحظاتی مهم تر است تا
نقشه برداری و این را لازم نیست که با این عجله
حق مجلس آینده را سلب کنیم و بدون شور و غور با
دو فوریت این را رای بدهیم حتی عقیده بنده اینست
که مسئله ساختمان يك ملاحظاتی مهمی دارد که
کمسیون خارجه باید در آن دقت کند . اصلا مناسبتی
ندارد که ساختمان تمام راه را مجلس بدولت اجازه بدهد

که دولت بزرگس که میخواهد بدهد و این حق تقدم و اسیونی را که دولت بیک کمپانی خارجی میدهد ممکن است برای بعد نه اینکه در ضمن یک کار بالنسبه جزئیه عبارت از نقشه برداری است تصویب شود این است که بنده پیشنهاد کردم این ماده بکلی حذف شود و همان نقشه برداری باشد و آن وقت در آئیه دولت يك لا محاله بیاورد این جا برای ساختمان. اگر این مسئله ساختمان نام راه آهن ابران اجازه اش را در ضمن این لا محاله کوچک نقشه برداری بدهیم این کار ما واقعاً شبیه بیک کاری است که در نزدیک سی چهل سال پیش کرده بودند. برای معدن ذغال سنک فشند به يك فرانسوی امتیاز دادند که از فشند ذغال سنک استخراج کنند بعد در آخرش نوشتند که این ذغال سنک را که استخراج میکنند این شخص حق دارد از فشند تا طهران هم خط آهن بکشد بعد در حاشیه اش هم يك سطری نوشته بودند که از طهران تا اترلی را هم بکشد در ذیل هم نوشته بودند که از طهران تا بوشهر را هم بکشد بنده خودم آن را رؤیت کردم این مسئله هم شبیه به همان است که برای امتیاز ذغال سنک فشند راه آهن از اترلی تا بوشهر را هم ضمناً به او داده بودند این مسئله ساختمان راه آهن خیلی مهم است (به عقیده بنده) و بنده شخصاً ملاحظاتی در آن دارم که مفصل است و نمیخواهم در ضمن این پیشنهاد عرض کنم و بامید اینکه این ماده حذف میشود در کلیات هم مخالفتی نکردم و توضیح ندادم بعضی آقایان میفرمایند که دولت وقتهاش را کرده است البته ما هم میفهمیم دولت اشخاص با فهم با دراکه دارد و خیلی دقت میکند ولی مجلس شورای ملی هم برای این است که باز دقت کند به اینکه تصور شود در این مملکت در تمام ممالک دنیا آنچه را که دولت وقت و غور کند آنوقت آخری نیست ممکنست و اغلب هم شده است که یکی از نمایندگان ملت يك چیزی بنظرش بیاید که دولت بنظرش نیامده است و

به آن اضافه کند و اساس شوروی هم برای همین است لذا بنده پیشنهاد میکنم که حق تقدم بیک کمپانی خارجی دادن یعنی در ضمن يك مسئله جزئی يك مسئله کلی که ارتباط بمسائل خارجی هم دارد داخل نشود. و این را آقایان بفرغت بیاورند در کمیسیون خارجه و کمیسیون فوائد عامه رسیدگی شود هیچجا ماه هم اقل وقت داریم وزیر عدلیه - بیانات نماینده محترم را چندان جزء میشود تقسیم کرد یکی اینکه عجله نکنیم و وقت زیاد داریم و حتی از مجلس آئیه سلب نکرده باشیم یکی در قسمت حق تقدم که چه ضرورت دارد اینجا گفته شود یکی دیگر که از همه مهمتر است راجع ساختمان است اما عرایض بنده در قسمت اینکه این حق را از مجلس دیگر سلب نکنیم بنده تصور نمیکنم که کار های این مملکت منحصر بهمین يك کار باشد که اگر امروز مجلس شورای ملی این کار را تمام کرد دیگر برای مجلس بعد چیزی باقی نماند صرف نظر از اینکه بالاخره موافقت شد که اعلان مناقصه و اجازه مناقصه و ساختمان راه آهن بماند برای بعد و البته به مجلس هفتم اینکار مراجعه می شود و این کار برایش گذاشته شد. عرض کنم این مملکت خیلی کارها دارد که اگر تمام مجالس وقت خودشان را واقعاً آنطور که باید مصرف برسانند باز هم کار خیلی زیاد خواهد ماند حتی هم از کسی سلب نشد اما عجله نکردن بنده نمیانم (حالا ما صحبت از اول تاریخ نمیکنیم) ولی از زمانی که دنیا روز بروز وسایل نقلیه اش را آمده است سریعتر کرده است باز خیلی وقت میگذرد ما هیچ عجله نداشته ایم باز هم خوبست عجله نکنیم! بنده خیال میکنم که علاقه که مجلس شورای ملی آقایان نمایندگان و مملکت ابران باین مسئله راه آهن دارند محل تردید نیست و بالاخره تجربه ها شد کار کردیم خرج ها شد؛ اشخاصی آوردیم؛ خیال کردیم يك شکل دیگر بهتر باشد حالا می بینیم خیلی وقت تلف شده اگر راه آهن از نقطه نظر مصالح برای مملکت مفید است البته هر چه

درز باشد آن فایده ما درز خواهد رسید اینها را هم باید در نظر داشت. و پس از تجربه و مشورتهای طولانی اینطور بنظر رسید که ما بیانییم و نقشه برداری را بطور مقاطعه بدهیم و زنجیری برای اینکار در نظر بگیریم تا بیک روزی که این نقشه تمام شد باید بینیم مصلحتمان هست که خودمان بسازیم یا بطور مناقصه اجازه بخواهیم؟ فرض کنیم که بنشیند بطور مناقصه باشد. در مناقصه چند نفر و چند کمپانی و شرکت میآیند و هر کدام يك پیشنهاد هائی میدهند شما يك مقایسه هائی بین آن پیشنهاد ها میکنید و باید یا يك محلی شما مقایسه میکنید و آن اینست که خودتان هم يك تکه اش را ساخته باشید و بتوانید با آن مقایسه کنید ببینید چقدر تمام میشود فرض بفرمائید آقا میخواهید يك عمارت بزرگ بسازید اگر بنا شد شما این عمارت بزرگی که در نظر دارید خودتان دو تا اطاق ساخته بودید اطلاعتان راجع بمناقصه که معماران بشما میدهند بهتر بود. فرض می کنیم ده تا معمار یا هم تپائی کنند بیایند يك قیمت را بگویند اگر خودتان يك اطلاعاتی داشته باشید البته بهتر است و میدانید که مصلحت در این است که بدهید یا نه...

نقی زاده - حق تقدم را حذف کنید

وزیر عدلیه - اما قسمت تقدیمی که در اینجا بنده صحبت میکنم این است که وقتی ما هم مقایسه شد اگر مجلس شورای ملی اجازه داد که به مناقصه بگذارند این سندیکائی که آمده است امروز این کار را کرده است حق تقدم خواهد داشت در اینجا اشاره شد به مسائل سیاسی؛ اگر بنا بود که دولت میخواست راه آهن را امتیاز بدهد یا خیر اصل اداره کردن راه آهن را (نه ساختن را) بیک کمپانی یا سندیکای خارجی میخواست و اگذار کند اگر يك همچو فرض پیش می آمد آنوقت البته باید دقت کرد ولی در اینجا شما گفتگوی ساختمان را میکنید دیگر در اینجا هیچ مسئله سیاسی

نیست بنده بهمان اندازه که معتقدم از نمایندگان و افراد ملت همیشه باید چشمانشان را باز کنند و در مسائل سیاسی دقت کنند و متوجه باشند همان اندازه هم عقیده دارم که نیابستی در این خصوص افراط کرد و نیابستی در هر قضیه این مسئله را مداخله داد. ما امروز باین درجه ضعف و بدبختی را نداریم که اگر خواستیم يك کسی را بیاوریم و اطاق بسازیم برای خودمان این را حساب کنیم که از چه ملت باید باشد. ما آرزوی که يك چیزی میسازیم می بینیم کسی که بهتر میسازد باو میدهیم او میآید میسازد و با میشود میرود. گفتگوی این نیست که ببینیم کی بهتر اداره میکنند که این چیزها را در نظر بگیریم. علاوه اگر توجه کنند این يك سندیکای بین المللی است که مرکب از يك جماعت معینی باشد و بیش ازینهم تصور نمیکنم این قسمت توضیح لازم داشته باشد. ساختمان ما فقط برای این است که میزان بدست بیاید تا وقتیکه خواستیم به مناقصه بگذاریم یا خودمان خواستیم بسازیم بدانیم میزان آن چیست و برای ما چطور تمام میشود. و مسئله حق تقدم این است که يك کمپانی است يك سندیکائی است که آمده است يك کاری را میکنند میگوید که اگر ما این کار را تمام کردیم آنوقت در مناقصه اگر بنشیند شرایط ما مساوی بود ما حق تقدم داده نشود و در این بنده هیچ اشکالی نمی بینم و این تشویق را نباید از بین برد

رئیس - پیشنهاد آقای مدرس (بشرح آتی خوانده شد)

پیشنهاد میکنم بجای ماده سوم نوشته شود دولت میتواند قبل از اقدام بمناقصه برای اینکه نمونه هائی برای ساختن راه آهن ایران تهیه نموده و مظانه استخراج آن بدست آورد بعنوان امتحان ساختمان قسمت معین راه را که از صد و پنجاه کیلومتر تجاوز نکنند از هر دو طرف به سندیکای مزبور واگذار نماید.

رئیس - آقای مدرس

مدرس - عرض میشود که ماده مشتمل بر سه مطلب است يك مطلب حق تقدم است يك مطلب هم ساختمان راه است کلیه يك مطلب هم ساختمان راه امتحانی است این ماده مشتمل بر این سه مطلب است آقای نقی زاده که پیشنهاد کردند ماده حذف شود این سه مطلب بکلی الحاق میشود که یکی ساختمان راه بعد از این مطلقاً و یکی هم حق تقدم یکی هم ساختمان امتحانی بنده يك قسمت آخر ماده را که ساختمان امتحانی باشد عقیده دارم که باقی بگذاریم و همین هیئت هم اینکار را بکنند از دو طرف ساختمانی بکنند که مظنه مخارج کاملاً بدست بیاید این قسمت را بنده کاملاً لازم میدانم آن قسمت اول که اختیار مناقصه ساختمان راه را حالا بدهیم که بعد محتاج رجوع مجلس نشوند این را بکلی مضر میدانم و زیاد میدانم آمدیم اختلاف بر حق تقدم است بعقیده من دولت هم نباید اصراری داشته باشد که الان حق تقدم را باینها بدهد چرا؟ بواسطه اینکه يك هیئت که آمده اند و میخواهیم نقشه برداری را بختيار آنها بگذاریم ساختن راه امتحانی را هم که بختيار آنها میگذاریم پس از آنکه چندین کرور این معامله میشود اگر انصافاً خوب عمل کردند بقین است که هم دولت و هم مجلس شورای ملی بعد از آنکه مناقصه را آوردند به مجلس شورای ملی و تصویب شد آن ها را مقدم خواهند داشت اگر در این معامله خوب رفتار نکردند آنوقت این حق تقدمی را که الان میدهیم بعد اسباب زحمتان خواهد شد پس گمان بنده این است که اگر آقایان موافقت بفرمایند و این ماده سوم اکتفا شود به ما قسمت آخرش که دولت مجاز باشد حق ساختن راه آهن امتحانی را از دو طرف باین کمپانی بدهد و آن دو قسمت دیگر که یکی قسمت اختیار مناقصه مطلقاً در آتی بدون اجازه مجلس است حذف شود و یکی هم حق تقدم حذف شود و صرف نظر شود و بقین است

اگر این هیئت که همینطور فرمودند این مالی است آمدند و این خدمت را درست انجام دادند هم دولت هم مجلس شورای ملی داعی ندارند که این هیئت را مرخص کنند و هیئت دیگری بدهند حالا اگر آقایان صلاح میدانند همین قسمت اکتفا کنند گمان میکنم جمع این تمام نظریات باشد

وزیر عدلیه - بنده در چند دقیقه قبل عرض کردم در آن قسمت را جمع باینکه مناقصه گذاشته شود و برای آتی موافق هستیم و مذاکرات در این موضوع هم همین جهت تمام شد فقط بر میگردیم سر مسئله حق تقدم بنده خیال میکنم که در اینجا هم آقایان موافقت بفرمایند و این نظردوات را تصور نکنید که هیچ عیبی داشته باشد فرض بحال میکنیم که وقتی شما آمدید يك حق تقدمی دادید بکسی اصلاً شما که مجبور نیستید که مناقصه بدهید اگر فرض میکنیم مسئله هم اینقدر اهمیت داشت [بنده نمیخواهم درین موضوع زیاد توضیح بدهم] شما که مجبور نیستید بمناقصه بگذارید شما اگر اینجا مناقصه را نوشته بودید آنوقت این نظریات ممکن بود و باید خیلی درش دقت کرد ولی چون بنای مناقصه به آتی مالد یعنی آن تجربه هائی که اشاره فرمودید کردیم و بعد از آنکه عمل اینها را دیدیم اگر اصلاً دیدیم که مصالحات هست بمناقصه بگذاریم آنوقت اجازه با مجلس شورای ملی است ولی خوب امروز که يك هیئت آمده اند و میخواهند کار کنند میگویند اگر بنام ما آمدیم و این کار را کردیم آنوقت در صورت تساوی شرایط حق تقدم برای ما قائل شوید و تصور میکنم همین عرض اجالی که کردم آقای مدرس مخصوصاً توجه فرموده باشند و دیگر در اطراف این موضوع مذاکره نفرمایند

رئیس - رأی گرفته میشود قبلاً بقابل توجه بودن این پیشنهاد...
آقای سید یعقوب - پیشنهاد بنده مقدم است بر پیشنهاد آقایان

رئیس - رأی بقابل توجه بودن میگیریم نه رأی قطعی آنوقت اگر بخواهید چیزی اضافه کنید بعد میتوانید اضافه کنید
وزیر عدلیه - دوسه پیشنهاد دیگر هم هست خوب است اجازه بفرمایید آنها هم خوانده شود

رئیس - پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب (بشرح آن خوانده شد)

ماده سوم - این نوع اصلاح شود
ماده ۳ - در موقع ساختن راه آهن چنانچه قانون اجازه داد به مناقصه گذاشته شود سندیکای مذکور حق تقدم دارد

رئیس - پیشنهاد آقای عراقی (باین شکل خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم ماده ۳ اینطور نوشته شود
سندیکای مذکوره در ماده ۱ در صورتیکه قانون ساختمان راه آهن را بطور مناقصه مجلس شورای ملی تصویب نماید در صورت تساوی شرایط حق تقدم خواهد داشت تا آخر ماده سوم با حذف عبارت قبل از اقدام به مناقصه

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - در فرمایشات آقای نقی زاده بنده خوب متوجه بودم و بنده متوجه هستم که ایشان از رؤسای مشروطه طلبان دوره اول هستند و در واقع آن فشارهای بی پر آن دوره چشم آقای نقی زاده را رسانده است ولی بدانید دوره غیر از دوره سابق و دیبام غیر از دیبای سابق است و حقیقه آن دوره که ما داشتیم که دق کرده بودیم ازین فشاری که بر ما وارد می آمد از بین رفته است دنیا يك دیبای دیگری است و حکومت بطرف دمکراسی میروند و دیگر آن فشارهایی که بر ملل ضعیفه وارد میشد از بین رفته است خصوصاً نسبت بایران که بحمد الله يك طرز و ترکیبانی

دارد رو به جلو میروند و کسی جلو ما را نمیبرد بنده رس ندارم و وحشت ندارم و میگویم که کاش آن راه آهن فشنند هم کشیده شده بود برای اینکه اگر شده بود حالا مال خودمان بود آمدیم سر این مسئله در اینجا ما نظرمان چه بود؟ نظر بنده که در روز در فوریت اول و دوم و خود ماده مخالفت می کردم نظر اساسی بنده يك موضوعی بود که کاملاً دولت هم متوجه شد که مواد قوانینی را که خیلی اهمیت دارد بعد از این ملاحظه بفرمایند و در تحت فوریت نیاروند بگذارند اواج برود در کمیسیون های مربوطه کاملاً تحت شور بیاید حالا بحمدالله در این جلسه و آن جلسه نمایندگان نا اندازه نظر کردند در خارج هم صحبت کردیم و نا اندازه جلوی تند روی فوریت را گرفتیم يك موضوع هست و آن این است که چون زقیات اقتصادی در دنیا روز بروز جلو میروند هر روز يك ماشین جدیدی می آید و آن ماشینهای قدیم از بین میروند و يك اسبابی میآید که آن اسباب سابق از یاد میروند و اگر از حالا ما بیاییم حق تقدم بدهیم باین سندیکائی که فعلاً آمده است بنده این حق را مخالف با منافع ملت ایران میدانم چرا؟ چونکه نا هجده ماه دیگر که آقای معاون محترم اظهار کردند که نقشه کشی تمام میشود بنده میدانم این زقیات محیر العقول که هر روزه جلو میروند آنوقت اگر در آن موقع ما مناقصه بدهیم بهتر است خصوصاً مخالف بودم که در اینجا مذاکره شود و اشاره شود بمناقصه دادن حالا در خارج صحبت کردیم که طوری بشود که مناقصه دادن را حالا در اینجا قائل نشویم و بگذاریم بموقع خودش در تحت اجازه مجلس و خود دولت هم این مسئله را قبول کرد و تأمین شد ولی يك مسئله دیگری هم هست که حق تقدم برای جلب کردن باشد این مسئله مسئله طبیعی بشر است محرك و مشوق هر کسی که اقدام بيك چیزی میکند لابد باید يك شوقی داشته باشد باصطلاح بکنفر میگفت عضلات

بمحرک نمایان تا يك مشوق برایش نباشد. و اگر این سندیکا را که الان تشویق کنیم و حاضر بکنیم و بگوئیم که ما بشما حق اولویت میدهیم این برای جلب و تشویق آنها است و این برای محکم کردن کار و موافقت کردن است حالا ما اینجا هر دو را ملاحظه کردیم حق مجلس شورای ملی و هم حق سندیکا را که نمایندگان نظارت داشته باشند و هم حق سندیکا محفوظ باشد که در وقتی که اعلان مناقصه داده شد او حق تقدم داشته باشد. بنده مکرر خدمت آقای نقی زاده عرض کردم که آن عصر شوم نکستی که آن فشار بی پیر از آن در بارها بها وارد میآمد بحمد الله از بین رفت و ملت بیدار است و به نیروی بیداری ملت حق خودمان را حفظ می کنیم.

رئیس -- آقای دکتر مصدق و آقای بروجرودی پیشنهاد تنفس داده اند

دکتر مصدق - اجازه میفرمائید توضیح عرض کنم
رئیس -- مخالفی دارد؟ [گفته شد خیر] تنفس داده میشود.

[در اینموقع جلسه برای تنفس تعطیل و پس از بیسماعت مجدداً تشکیل گردید]

رئیس -- پیشنهاد آقای دکتر مصدق [بشرح ذیل خوانده شد]

بنده پیشنهاد میکنم که لایحه دولت در خصوص حقوق انتظار خدمت مستخدمین مطرح شود

رئیس -- آقای دکتر مصدق

دکتر مصدق - بنده هیچ امیدوار نیستم که مدافعین این لایحه که عجالة مطرح است با نظریات بنده موافقت فرمایند فقط امیدواری بنده به علاقتدی شخص اول مملکت است که با اصلاحات اقتصادی این مملکت دارد ازین نقطه نظر بنده لازم میدانم در این پیشنهادی که الان کردم توضیحانی بدهم و بعد هم علت ترجیح این

لایحه را که پیشنهاد کردم عرض کنم. در علم اقتصاد يك قانون مسلمی است و آن قانون مسلم قانون عرضه و تقاضا است یعنی عرضه و تقاضا زرخ هر چیزی را منظم میکند. بطوری منظم میکند که برای فروشنده يك سهولتی فراهم میکند کسی نمیتواند در سایه قانون عرضه و تقاضا نسبت بکسی تعدی بکند و حق کسی را ضایع کند چیزی که از این قانون را لغو میکند اتحاد يك اشخاصی است با هم وقتی که آنها متحد شدند از قانون عرضه و تقاضا از بین میرود چنانکه در امریکا این اتحاد را ترس و در آلمات کارتل میگویند یعنی وقتی که يك اشخاص منمولى يك اشخاص قوی آمدند در يك جنس مال التجاره اتحاد کردند کسی نیست که يك عرضه بکند یعنی يك قیمت نازلتری را پیشنهاد بکنند و وقتی که این اتحاد درست شد در واقع کلاه خریدار برداشته میشود مال التجاره را بقیمت خیلی گران بخربدار می فروشد این هم قانون عرضه و تقاضا است که اگر اتحاد شد از عرضه و تقاضا از بین میرود و اگر اتحاد نشد رقابت در بین می آید و هر کدام برای جنس خود يك قیمت نازلتری را پیشنهاد میکنند و بالاخره نفع خریدار در ضمن این رقابت نمایان میشود بنده شنیدم قبل از اینکه دولت بخواند خودش اقدام بکند در شاخمان راه آهن یکی از همین شرکاء که هولتسپان معروف است يك پیشنهادی به وزارت فوائد عامه داده است که سیصد هزار تومان این نقشه کشی را منقطع میکند و این را هم من از يك شخص خیلی موثقی شنیدم که الان در اینجا هیچ صلاح نیست بگویم ولی اگر مقتضی شد چون نفع مملکت اجازه میدهد اینقدر رشته را تعقیب میکنم که مطلب معلوم شود این کپانی پیشنهاد کردم بود بدولت که من این نقشه کشی را کمترت می کنم و به سیصد هزار تومان مقاطعه میکنم دولت از نقطه نظر اینکه میخواستند خودشان اقدام بکنند و راه را میخواستند خودشان بسازند این پیشنهاد اهمیت ندارد

خودشان شروع کردند بساختن این راه بعد از آنکه شروع شد و عملیات با اینجا رسید این اشخاص که شاید پیشنهاد دهنده بودند منافع خودشان را در این دیدند که بیابند يك اتحادی با هم بکنند و اثر عرضه و تقاضا از بین بردارند و اثر این قانون عرضه و تقاضا در نتیجه این اتحادی که این شرکاء تشکیل دادند بکلی از بین رفته و حالا که آمده اند پیشنهاد میدهند همه متفقاً يك قیمتی را در نظر گرفته اند و دور آن میگردند و هیچکس نمیتواند که بگوید کمتر بگیرم و کمتر پیشنهاد بکنم چرا؟ چونکه يك عده از کپانیهای متمول کپانی بولن که یکی از کپانیهای مهم ساختمان امریکائی است و آنها هم که از آلمان آمده اند با هم شریک شده اند در این اتحاد و میخواهند از قانون عرضه و تقاضا را از بین ببرند و بعد از آنکه این اثر را لغو کردند بهر قیمتی که میخواهند آن قیمت را تحمیل میکنند آنوقت دولت هم میگوید کسی دیگر که در وسط نیست منبهم که خودم خواستم بکنم بتجربه معلوم شد که نمیتوانم حالا هم که میخواهم مقاطعه بدهم این کپانی از این قیمت کمتر نمی گیرد پس بنا بر این مجبوریم بقید دو فوریت این لایحه را بیاوریم مجلس ...

رئیس - آقا در مطلب حرف بزنید در خصوص منتظرین خدمت

دکتر مصدق - این نفع مملکت است نمی خواهید نمی گویم.

دشقی - در کلیات آخر صحبت کنید، انتظامات مجلس بهم محوورد.

دکتر مصدق - بنده دلیل دارم به بنده آقا از کپانی دیگری پیشنهاد رسیده است که ارزان تر میگیرد

رئیس -- پیشنهاد جنابعالی میخواهید قرائت شود بعد اگر در آن زمینه میخواهید حرف بزنید

بهار - خوب بود پیشنهاد خروج از دستور بدهید وزیر عدلیه - ما همیشه بدبختانه عادت پیدا کرده ایم

که يك مسائلی را در کلیاتش اظهار موافقت می کنیم ولی وقتی که داخل اصل موضوع میشود و بنای عمل میشود اینقدر حرف میزنیم و اینقدر «اگر و اما و ولی» در بین می آوریم که مطلب از بین میرود. برای اینکه دهشاهی از یکجا فایده ببریم يك کاری را که ممکن است روزی دو قران فایده داشته باشد چهار ماه عقب می اندازیم این است طرزى که بدبختانه در خیلی از مواقع جلوگیری از کار در این مملکت کرده است اینجا باز رفتیم در یکقسمت درس اقتصادی بطور اجمال راجع به (ترس و کارتل) اینها يك کلیاتی است بجای خودش مسلم که وقتیکه يك اشخاص منمولى و کپانیهای زرکی آمدند با هم تباکی کردند قیمت را خودشان ترقی میدهند و نمیتوانند آزاد باشد این یکی از قوانین دنیا است و این بدبختی امروز در دنیا هست لیکن میدانید که در همان ممالک خارجه با چه قوانین سختی خواسته اند جلوگیری بکنند باز هم اغلب اوقات موفق نشده اند. حالا امروز با این که لایحه منتظرین خدمت طرح شود و در چهار جلسه دیگر این کار را بکنیم بتوانیم جلوگیری از تباکی کپانیها بکنیم این يك چیزی است که بنده بمقلم نمیرسد بنده الان از آقای معاون وزارت فوائد عامه پرسیدم چون نظرم نمایان است که يك پیشنهادی بان ترتیبی که میگویند آمده باشد و يك پیشنهاد عملی و بان اسم بمبلغ سیصد هزار تومان باشد نقشه برداری مال کجا را بردارند؟ اصل این حرف بنظر بنده بی اساس است چون يك کسی میگوید من نقشه راه آهن ایران را از بندر جز نا بحر به سیصد هزار تومان بر میدارم اگر هم بگوید نباید زیر بار رفت. چرا برای اینکه ممکن است از این جا نا اینجا را يك طوری مساحی بکنند که دو سه برابر تفاوت بکنند ولی يك کپانی حسابی آمده است و میگوید من نقشه را از قرار کیلومتری بر میدارم بملاوه من چوب خودم همچو اطلاع من ندارم از معاون وزارت فوائد عامه پرسیدم که شما

همچو اطلاعی دارید گفتند من از اول هم تکذیب کردم و همچو اطلاعی ندارم از آقای رئیس الوزام پرسیدم ایشان هم گفتند من اطلاعی ندارم حالا اصلاً صحبتی که ما می کنیم در چیست ؟ در نقشه برداری است که چقدر این تمام میشود . پانصد هزار تومان . ششصد هزار تومان کمتر بیشتر . در این جا چیزی که ممکن است بگویند این است که بگویند اگر این سندبکاها و این بند و بست ها نباشد چقدر کار فرق میکند ولی در هر صورت يك چیز فوق العاده نخواهد بود . چیزی که لازم است این است که يك کاری را که همه تصدیق می کنیم باید زود تر يك تصمیمی برایش گرفت و يك اداره نقشه برداری که این همه مخارج دارد از بین برداریم فقط يك قسمت را که برای تفتیش لازم داریم نگاه داریم که آن مخارج گردمان افتاده باشد و موقعی که برای پیشرفت کار هست از دست مان زود موقعیتی را که امروز تشخیص میدهم از نقطه نظر تمام این جهات است و باید استفاده کنیم ولی کار را می گذاریم و می گذاریم برای اینکه يك درس اقتصادی بدهیم و بگوئیم که لایحه منتظرین خدمت مطرح شود البته راجع بان مسئله که آیا این لایحه مطرح شود یا نشود آن را آقایان خودشان بهتر میدانند ولی از آقایان نمی میگویم که این موضوع را اهمیت بدهند و نگذارند وقت تلف شود و از دستمان رود رئیس -- رای میگیریم به پیشنهاد آقای دکتر مصدق دکتر مصدق -- بنده آن را استرداد میکنم . پیشنهاد جدیدی تقدیم کرده ام (پیشنهاد جدید ایشان اینقسم قرائت شد) بنده پیشنهاد میکنم که لایحه نقشه کشی از دستور خارج شود

دکتر مصدق -- در تعقیب عریضی که يك دقیقه قبل عرض کردم عرض بنده این بود که وقتی يك عده با هم متحد شدند اثر رقابت از بین میرود و در اینموقع که بنده در مجلس بودم يك کاغذی به بنده رسیده است

يك شرحی است که بوزارت فوائد عامه نوشته شده است مینویسد : که وزارت جلیله فوائد عامه دولت شاهنشاهی ایران : مع التوفیر باستحضار آن وزارت جلیله میرساند که چندی قبل سفارت آلمان بدولت شاهنشاهی ایران معروض داشت که شرکت لنس و کمپانی مقیم بران که یکی از مهمترین شرکت های ساختمان دنیا است خیال دارد در ساختن راه آهن ایران داخل رقابت گردد مهندسین شرکت مزبور در صدد حرکت از بران هستند و در مدت قلیل وارد طهران خواهند شد بطوریکه این جانب اطلاع دارد آن وزارت جلیله خیال دارد انجام کار های مقدماتی ساختمان خط آهن را بشرکتهای خارجی واگذار نماید شرکت لنس و کمپانی فوق العاده مایل است برای کار های مقدماتی نیز داخل رقابت گردد تا بدینوسیله بدولت شاهنشاهی ایران عملاً ثابت نماید که شرکت مزبور میتواند همین کار را بخوبی انجام داده و با قیمت نازل تر پیشنهادهایی تهیه و تقدیم و قرار دادی در زمینه اجرای آن منعقد نماید -- بنا بر این بنام شرکت لنس و کمپانی از آن وزارت جلیله محترماً خواهشمند است در صورت امکان اتخاذ يك تصمیم قطعی راجع بکار های مقدماتی آن را تا ورود مهندسین شرکت لنس و کمپانی که قریباً وارد خواهند شد به تأخیر انداخته تا شرکت لنس و کمپانی نیز بتواند در این کار داخل رقابت گردد . احترامات فائقه را تقدیم میدارد نماینده کمپانی لنس مقیم بران [بارولیک]

وزیر عدلیه -- خوب سیصد هزار تومانش کجا است ؟ دکتر مصدق -- این یکی دیگر است مربوط بان نیست آن علیحده است . این الان به بنده رسیده است و حالا عقیده خودم را عرض میکنم که اساساً صلاح دولت نیست اگر نخواهند ترتیب مناقصه پیشرفت کنند نباید بيك جمعی از کمپانیهای مهم دنیا این کار را بدهند زیرا وقتی اینها با هم متحد شدند دیگر کسی نیست که بیاید و بگوید من حاضرم قبول کنم و رقابت کند .

برای اینکه آنها زنج را خودشان در دست میگیرند که بتوانند شرایطی را تحمیل کنند و دولت هم در مقابل کسی را ندارد که بگوید الان کسی هست که از اینها ارزان نری گیرد و حاضر است . خصوصاً که این حق تقدم هم بانها داده میشود این هم خلاف است چون اینها را بیشتر با هم متحد میکنند مخصوصاً این را من از آقای معاون وزارت فوائد عامه پرسیدم که شما برای نقشه کشی اعلان مناقصه کردید ؟ گفتند خیر اعلان مناقصه نکردیم ولیکن بسفارت خانها نوشتیم بنده نفهمیدم برای يك کار باین بزرگی چطور اعلان نکردند ؟ چطور در مقابل خرید چند تا بیل و کلنگ و این قبیل چیزها در روزنامه ها اعلان می کنند و يك مدتی برای مناقصه قرار میگذارند که تا فلان مدت حداقل را کسی که میخواهد پیشنهاد کند ولی برای نقشه کشی اعلان نشد و هیچ مدتی هم معین نشد که اگر کمپانیهای دنیا بخواهند در این قضیه شرکت کنند باینجا این جا و نظریات خودشان را بدهند ؟ در هر حال چون هیچ اطلاعی داده نشده است و هیچ مدتی هم معین نشده است بنده تصور میکنم که این موضوع ابدأ فوریت ندارد و ممکن است که با این نماینده داخل مذاکره شد و در ظرف سه یا چهار یا پنجروز هم صبر کرد تا نماینده اش وارد شود شاید اگر این کار را کردند بيك قیمت خیلی ارزان نری از اینکه الان پیشنهاد می کنند قبول کند ولی اگر این کار را بيك شرکت اتحادی بدهند عقیده بنده این است که آتیة راه آهن ما تأمین نمیشود و اگر امروز نقشه کشی را دادند بيك دستجات مهم راه سازی اروپائی و امریکائی که با هم متحد شده اند هم اینکه قیمت بالا رفته است و هم قیمت آتیة راه آهن از نظر حق تقدمی که بان داده خواهد شد مسلماً بيك مبلغ خیلی گزافی برای مملکت تمام میشود این است که بنده تقاضا میکنم که این لایحه امروز از دستور خارج شود و آن لایحه منتظرین خدمت

که مال خود دولت است (مال وکلا که نیست) آقایان وزراء موافقت فرمایند که مطرح شود و با این نماینده کمپانی مذاکراتی بعمل آمده و معلوم کنند که اینها چه وقت وارد میشوند و اگر فایده گزافی دارد برای مملکت البته چه بهتر از این و از تأخیر بيك جلسه یا دو جلسه هم کپان نمی کنم کار راه آهن بتأخیر بیفتد باز هم عرض خودم را میکنم که با اتحاد کمپانی ها این مناقصه را واگذار کنند و حق تقدمی هم بدهند این راه آهن ما اگر پنجاه کرور خرجش باشد صد کرور تمام خواهد شد و رقابت را هم بکلی از بین خواهد برد و هر چه هم میخواهند باین مملکت تحمیل میکنند رئیس الوزراء -- در موقعیکه این مملکت دولت و ملتش خواستند راه آهن بسازند معهود نبود که راه آهن را بمناقصه بگذارند . بکنفر اهل خبره از آلمان خواستند برای اینکه کارخانه آهن سازی بسازند و بعد با آن کارخانه آهن سازی راه آهن بکشند و بکنفر هم از امریکا خواستند که بیاید نقشه بکشد . در موقعیکه يك لایحه از لوائح راه آهن میگذاشت بنده اینجا عرض کردم که دولت خیال دارد بعضی از قطعات مهم راه آهن را که اسباب مخصوصی می خواهد خبره مخصوص می خواهد و بيك کاری است که با هر اسباب و هر خبره درست نمیشود این ها را مقاطعه بدهد . همچو خواطرم است که این عرض بنده را در مجلس چندان خوب تلقی نفرمودند بعد قرار شد که هر وقت بخواهیم مناقصه بدهیم بیاییم اینجا و عرض کنیم در قسمت مناقصه ساختمان راه آهن بيك چیزهایی در این لایحه گذارده شده است که جزء مسلمات نیست و باید در موقع خودش تحت مطالعه در آید و ترتیبی داده شود و البته در اطرافش هم مطالعه خواهد شد اما در قسمت نقشه برداری ما بيك سال یا قدری بیشتر از بيك سال که تجربیات کردیم مهندس آوردیم و مشغول شدیم به نقشه برداری امروزه می بینیم که متأسفانه اهل خبره چه مهندسین و مصلحینی که خودمان داریم و چه دیگر

آن که یکی از آنها نمره اول از مهندسين دنيا است و یکی از آن مهندسين است که از آلمان آمده است و از نمره اول مهندسين است و برحسب اتفاق آمده است اينجا يك دليل اجمالي بر خوبی او را هم عرض کنم که این شخص آلمانی نیست و یونانی است و چون مهندس فوق العاده ایست و خیلی متبحر و آگاه است آنها آنها او را انتخاب کردند برای کار های خودشان و بیشتر قسمتهای سخت راه بین بغداد و اسلامبول را این آدم ساخته است. مهندس است مجرب و کار کرده و خیلی عامل این مهندس که رفته است و عملیات يك ساله ما را که از بندر جز نافرورز کوه و طهران دیده است مدعی است که اینکار هائی که شما کرده اید غلط است و به نتیجه نخواهد رسید و نقشه که برداشته اید ابتدا مصرف ندارد حالا دلیلیش را هم میگوید. من نمیخواهم این جایی قاعده حرف زده باشم. دلیلیش این است که این نقشه را که ما در این یکسال زحمت کشیده ایم و خرج کرده ایم این نقشه روی این اساس است که هر جا خط آهن يك قوسی پیدا میکند قوس این قطرش ۱۵۰ متر است که تمام مهندسين بالاتفاق متفقند که این راه آهن که قوس قطرش ۱۵۰ متر باشد مصرف ندارد برای شما. اولاً بزحمت ساخته میشود ثانیاً بعد از آنکه ساخته شد از نقطه نظر آنکی قوس فشار عراده ها بیفعل ریل وارد می آید و سائیده میشود و خراب میشود. اینها را عرض میکنم که خیال نشود يك حرفهایی که این جا میزنم بی اساس است بنده خیلی در این خصوص دقت کرده ام. بواسطه فشار این عراده ها بکنار ریل در مدت کمی این راه آهن از کار می افتد و چرخها خراب میشود. امریکائی ها راست است نجوز میکنند ۱۵۰ متر را در قطراقواس راه آهن خودشان ولی اروپائی ها این را نجوز نمی کنند دلیل آنهم این است که اروپائی ها چون پول شان يك قدری کمتر است کار را يك قدری بهتر و با احتیاط تر درست می کنند

راپورت های آن ها را با هم مقایسه کنند و نتیجه بگیرند لیس و کمپانی کی را فرستاده است اینجا؟ اول يك آدمی را فرستاد که این جا آمد و گفتگو کرد بعد خودش او را تکذیب کرد و گفت این را نمیخواهم این بیمعی است بعد کی را فرستاد اینجا؟ يك نفر را که نه مهندس است نه از راه آهن اطلاع دارد نه راه آهن میداند چیست يك آدم رایجی است از اجزاء هوا پیمائی که این کمپانی فرستاده است این جا با ما حرف زنده دستور العمل داشت نه نقشه داشت نه اطلاع داشت آمد و يك حرفی را روی هوا گفت. حالا آمدیم بر سر اینکه يك کمپانی که در دنیا عملش و قولش درست است و اعتبار دارد همه کس با او اعتماد دارند این چه کار کرده است؟ این يك عده مهندسين نمره اول را فرستاده است اینجا روز اول آمد و گفت که ما این نقشه شما را کیلومتری مقاطعه میکنیم چهارصد تومان ما کفایت خیلی خوب. نقشه را میشود به چهار صد تومان برداشت به سیصد تومان هم میشود همه جور میشود البته شما اگر بخواهید يك نقشه بردارید که اقواسش بقطر ۱۵۰ متر باشد ارزانتر تمام میشود ولی بکارمان نمیخورد ولیکن يك نقشه که قطراقواسش سیصد متر باشد این البته تفحص و نجسس بیشتر میخواهد زحمت بیشتر دارد البته يك خورده هم گران تر تمام میشود و مهندس کمپانی ملزم میشود برای این کار در يك حدود پنجاه کیلومتری متری یا سی کیلومتری در نقاط صعب و سخت نجسس بکنند دره ها را ببینند تا نقشه صحیح بتواند بکشد تا مسؤلیت یعنی مهندس کمپانی مسؤلیت دارد که خطوطی را انتخاب کرده باشد که برای راه بهتر باشد البته این قسم کار کردن زحمتش بیشتر و یولش هم بیشتر است تا يك راهی که علی العمدا بگیرد و رود جلو این البته ارزان تر است. حالا این کیلومتری ۳۶۸ تومان که مقرر شده زیاد باشد یا کم باشد این همچو معلوم نمیشود اینرا باید اهل خبره پیشنهاد ایشان را و شرایطشان را ببینند مطابق تصدیق مهندسين غیر نه مهندسين خودشان

تصدیق کنند که زحمت کشیده اند. تمام اینها مذاکرات شده است و در حدود ۴۰۰ تومان بر آورد شده است و ما آمدیم روی سیصد و شصت و هشت تومان و اهل خبره که ما داریم تصدیق میکنند که با این بر گرام نقشه کشی که شرایطش تماماً معلوم است که اوتو رنجز راه چقدر باشد، قطراقواسش چقدر باشد، پل چه جور باشد تمام این ها را نقشه بدهد خیلی خوب است و میشود خوب عمل کرد. حالا ممکن است يك کسی پیدا شود بگوید که من به ۲۰۰ تومان نقشه میکشم ولی نقشه پل و تونل را ندهد جزئیات نقشه ها را ندهد ولی با شرایط لازمی که بعمل آمده و روی کاغذ آمده است و با اطلاعی که اصلاً از آن کمپانیها در دست است و با اطمینانی که آنها هست و با تحقیقاتی که شده و با اهل خبره هم مشورت شده این نقشه که در ۳۶۸ تومان معین شده است این دیگر اقل ما بقدم کاری است که رویش میکنند و کمتر از آن دیگر ممکن نیست و این راه برای تشویق و ترغیب میکنند برای این که در آئینه و بعد اهدا کارهای دیگر داخل شوند و منفعت ببرند چون عجله فصل مهم این پیشنهاد قسمت نقشه کشی اش است و راجع بان قسمت بنده میتوانم آقایان اطمینان بدهم که هر نماینده دیگری بیاید و هر قدر ما سعی کنیم و صبر کنیم به نتیجه بهتر از این نخواهیم رسید حالا اگر بفوت وقت ما بایلد خودتان میدانید اگر نه این بهترین اسبابی است که يك مقدارش بسعی ما و بکمقدارش هم باقبال این مملکت پیش آمده است

رئیس -- رای میکنیم به پیشنهاد آقای دکتر مصدق آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند (عده قلیلی قیام نمودند)

رئیس -- تصویب نشد. آقای عراقی عراقی -- بنده تصور میکنم همانطوریکه آقایان در این زمینه عقیده داشتند پیشنهاد بنده جمع کرد آقایان را راجع بمنافسه. آقایان عقیده داشتند که این قسمت مجدداً

بمجلس بیاید و تصویب شود بنده هم در پیشنهاد اینطور
نوشتیم که در صورتی که مجلس شورای ملی قانون مناقصه ساختمان
راه آهن را تصویب کند با تساوی شرایط اینها را که نقشه
کشی میکنند حق تقدم داشته باشند و نظریه آقایان هم روی
همین قسمت بود و اینجا هم در پیشنهاد عرض کرده ام که آن
عبارت حذف شود بجهت اینکه بعد از اینکه نوشتیم بعد از
تصویب مجلس آن عبارت و یا خود متصدی آن شود زیادی
است و باید حذف شود

رئیس -- آقای مدرس پیشنهاد خود را تغییر داده اند
پیشنهاد ایشان قرائت می شود و توضیح میدهند و
رای میگیریم .

(این قسم قرائت شد)

پیشنهاد می کنم ماده سوم بطرز ذیل نوشته شود
دولت می تواند برای اینکه نمونه هائی برای ساختن راه
آهن ایران تهیه نموده و مظنه از مخارج آن بدست
آورده بعنوان امتحان ساختمان قسمت معین راه را که
از ۱۵۰ کیلومتر تجاوز نکند از هر دو طرف به سندیکای
مزبور بخرچ دولت واگذار نماید و پس از آن هرگاه
قانون مناقصه ساختمان کلا یا بعضاً در مجلس شورای ملی
تصویب شد با تساوی شرایط سندیکای مذکور حق تقدم
خواهد داشت .

وزیر عدلیه - تصور میکنم این يك پیشنهادی است
که جمع میکنند نظریاتی را که اینجا اظهار شد ولی يك
اصلاح عبارتی لازم دارد آورده باید آورد و یکی دیگر
۱۵۰ کیلومتر از هر طرف بشود چون باید برسد بجاهائی
که تونل باشد چون قسمت اول مسطح است و آسان است
ولی برای امتحان باید برسد بتونل و پل

مدرس - من هم مخالفی ندارم
عراقی - بنده هم قبول میکنم
رئیس -- آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - بنده در يك قسمتش که نوشته
است که ۱۵۰ کیلو متر اگر يك زنجیری بشود که ماده

۴ ازین برود بنده هم موافقت میکنم با پیشنهاد آقای
مدرس - چون ماده چهار دارد که دولت به خرج
خودش يك قسمت از راه را اداره بکند دیگر لزومی
ندارد اگر این ماده اینطور بشود آن ماده چهارم دیگر
ضرورتی ندارد

رئیس -- پیشنهاد آقای عمادی

(بشرح ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد می کنم در ماده سه بعد از جمله
در صورت شرایط مناقصه جمله با تساوی شروط ضمیمه
شود .

وزیر عدلیه - در پیشنهاد آقای مدرس بود

عمادی - بنده قصد این بود که این عبارت در این
موقع لازم بود که در صورت تساوی شروط این ها که
مباشرین این کارند مقدم باشند ولی حالا که میفرمایند
در پیشنهاد آقای مدرس نامین شده است بنده پس
می گیرم .

رئیس -- پیشنهاد آقای مدرس مجدداً قرائت میشود

(این قسم قرائت شد)

دولت می تواند برای اینکه نمونه هائی برای ساختن
راه آهن ایران تهیه نموده و مظنه از مخارج آن بدست
آورد بعنوان امتحان ساختمان قسمت معین راه را که از
۱۵۰ کیلومتر از هر طرف تجاوز نکند به سندیکای مذکور
بخرچ دولت واگذار نماید - پس از آن هرگاه قانون
مناقصه ساختمان کلا یا بعضاً در مجلس شورای ملی تصویب
شد با تساوی شرایط سندیکای مذکور حق تقدم خواهد
داشت .

رئیس -- رای میگیریم ماده سوم . . .

تقی زاده - ما قانون مناقصه اصلا در مجلس نداریم

بعد از گذشتن قانون مناقصه

مدرس - مفادش همان است

وزیر عدلیه - برای اینکه بعد اشتباه نشود عرض

میکنم مطلب این است که اگر بعد دولت آمد و يك

قانونی هم وضع شد که ساختمان بطور مناقصه بمقاطع
واگذار شود آلتوقت باین طور باشد

رئیس -- آقایالی که ماده سوم را تصویب می کنند
قیام فرمایند

(اغلب بر خاستند)

رئیس -- تصویب شد - ماده چهارم

(اینطور قرائت شد)

ماده چهارم - دولت مجاز است که از عایدات انحصار
قند و شکر و چای مخارج نقشه برداری و ساختن راه آهن
و نظارت در آن را تادیه نماید

رئیس -- آقای فرمند

فرمند - در آخر این ماده يك اندازه عبارت مجهول
و مبهم است مینویسد برای مخارج نقشه برداری و
ساختن راه آهن و بنده يك پیشنهادی کرده ام که
روشن بشود در این ماده که پرداخت مخارج را از
عایدات قند و شکر معین میکند این برای عملیاتی است
که در این لایحه بوده است یعنی ساختن ۱۵۰ کیلومتر
راه آهن نمونه و نقشه برداری که در ماده دوم تذکر
داده شده است و بنده تصور میکنم که این عبارت لازم
است برای اینکه مطلب روشن تر بشود .

وزیر عدلیه - اساساً در اصل مطلب مخالفی نیست
این اجازه که خواسته شده است برای اینست که خرج
نقشه برداری شود و ساختمانی هم گفته میشود مقصود
آن ساختمان امتحانی است که از هر طرف تا ۱۵۰
کیلومتر باشد بنا بر این خرج نظارت هم آن است که
دولت بوسیله مفتشین خودش اعمال میکند در خصوص
نقشه برداری و ساختمان . و عبارت هم وافی است و مقصود
را میرساند و تصور میکنم که آقا هم موافق باشند

رئیس -- آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - این ماده که خوانده شد اجالا

عرض میکنم که بنده آن را نفهمیدم میخواهم عرض

کنم که در ماده سومی که آقای مدرس پیشنهاد کرده
بودند این نظریه تأمین شد بواسطه اینکه در آنجا اجازه
دادند که دولت برای امتحان شروع بکند بکشیدن خط
آهن و بخرچ دولت امتحان کند این در ماده سوم
تأمین شد که بخرچ دولت از هر طرف ۱۵۰ کیلومتر
شروع کنند یعنی کمپانی اقدام کند و دولت نظارت
کند . این برای چیست ؟ برای این است که آن امتحان
را خودش بکند و بفهمد ببیند که آیا خودش راه آهن
بکشد بهتر و یا صرفه تر است یا بمناقصه واگذار کند
دیگر بنده با این ترتیب جزو اول این ماده را لازم
نمیدانم که از عایدات قند و شکر مخارج این شود .
این صحیح است و همینطور است و جزو اول را باید
بردارند و همان ماده ۳ که آقای مدرس پیشنهاد کردند اکتفا
فرمایند بهتر است چون در آن جا نظریه تأمین شده
است و محتاج جزء نانی عیبی ندارد ولی در هر حال
این جزء نانی هم غیر محتاج الیه است چرا ؟ برای این
که ما قانون کلی گذرانده ایم که مخارج راه آهن و
لوازم آن از قبیل نقشه کشی و آوردن مهندس و غیره
تماماً از محل عایدات انحصار قند و شکر پرداخته شود
بنا بر این دیگر لازم نیست که در اینجا ذکر شود این ماده را
در وقتی دولت تقدیم کرد که ماده سوم بان ترتیب سابق بود ولی
بعد که بنا بر پیشنهاد آقای مدرس اصلاح شد دیگر لزومی
ندارد و بی مورد است این است که ماده را بنده بکلی
غیر محتاج الیه و بی مورد میدانم

رئیس - آقای عراقی

عراقی - بنده چون خود نماینده محترم فرمودند که
این ماده بواسطه اینکه نوشته شده است از عایدات
انحصار قند و شکر و چای مخارج نقشه برداری و ساختمان
راه آهن بشود زائداست بنده برعکس آن را زائد میدانم بلکه
نمیدانم پیشنهادی که آقای مدرس فرمودند بدولت حق داد که
فلان کار را بکند ولی محل خرج او که در آنجا معین
نشده است . يك محلی برای آن هست و باید مجلس

تصویب کنند که از آن محل بدهند و این ماده چهار برای نشان دادن محل است و پیشنهاد آقای مدرس هم تغییری نداده است در ماده چهارم

رئیس -- آقای دشتی

دشتی -- بنده گنجائیدن این ماده را نفهمیدم که برای چیست . اگر غرضشان نشان دادن این باشد که این مخارج از این محل پرداخته میشود . این معلوم است برای اینکه کلیه پولی که از عایدات قند و شکر جمع میشود باید باین مصرف باید برسد برای مخارج دیگری که نیست و اینجا فقط ماده يك ابهامی دارد و آن اینست که بر اثر ماده چهار ممکن است بدون اجازه مجلس پول بگیرند و خرج کنند و تصور میکنم که این برخلاف قوانینی باشد که سابقاً از تصویب مجلس شورای ملی گذشته است و برخلاف نظریه همه و کلاست و بنده عقیده دارم که هر وقت دولت محتاج بيك مخارجی شد باید لایحه جدیدی بیاورند بمجلس و اجازه بگیرند و اگر با این ترتیب این ماده بگذرد برخلاف قوانین است که سابقاً گذشته

وزیر عدلیه -- اینجا دو نظر مختلف اظهار شد از يك طرف بعضی از آقایان مثل آقای آقا سید یعقوب اظهار میکنند که این ماده ضرورتی ندارد و در ماده قبل اجازه داده شد و کافی است . از اینطرف هم آقای دشتی میفرمایند که برای مخارج ساختمان هم يك لایحه جداگانه آورده شود در صورتیکه اینجا مقصود این نیست که این مخارجی که تصویب میشود برای کلیه ساختمان باشد قید شده است برای این ۱۵۰ کیلو متر نمونه و اگر آقایان هم بخواهند اطلاع پیدا کنند البته ممکن است و معلوم است این مخارج ساختمان راجع همین ۱۵۰ کیلومتر نمونه است که از هر دو طرف شروع میشود و محل مخارج آنها البته از همین عایدات قند و شکر است و این جا تصریح شده است و اشکالی هم ندارد مدرس -- ۵ میلیون که اعتبار دارد دیگر میخواهد

چه کنید

وزیر عدلیه -- درست است سابق ۵ میلیون دادید ولی این ماده هم منافاتی با آن ۵ میلیون ندارد و روی صورتی که پیشنهاد ساخته میشود و البته هر قدر که لازم است خرج میشود و اشکالی هم ندارد رئیس -- پیشنهاد آقای احتشام زاده

(این قسم قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم در ماده ۴ بجای عبارت (و ساختن راه آهن) حذف و بجای آن نوشته شود (و ساختن قسمتی از راه آهن که در ماده قبل ذکر شده احتشام زاده -- این که در این جا نوشته شده ساختن راه آهن منظور این نیست که تمام راه باشد بلکه آن قسمتی است که برای امتحان در نظر گرفته شده و در ماده قبل نوشته شده از این جهت پیشنهاد کردم نوشته شود ساختن قسمتی از راه آهن که رفع این ابهام را بکند .

معاون وزارت فوائد عامه -- بنده قبول میکنم .

رئیس -- پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب

(بشرح آتی قرائت شد)

تبصره ذیل را پیشنهاد میکنم : تبصره -- مخارج نقشه برداری فوق از محل پنج میلیون ساختمان داده شود آقا سید یعقوب -- این پیشنهاد برای این است که آن نظریات آقای دشتی هم کاملاً نامین شود آن نظریات کاملاً صحیح است و باید ما بقدری که بتوانیم نظریات کامل مان را در خصوص راه آهن و قند و شکر عمل کنیم و بقدری که میتوانیم نظارت کامل مان را ملاحظه کنیم ما ۵ میلیون سابق اعتبار دادیم این جا بنده پیشنهاد کردم که از همان محل ۵ میلیون این مخارج را بکنند کم اگر آمد دوباره پیشنهاد کند .

جمعی از نمایندگان -- صحیح است

رئیس -- آقای یامداد

یامداد -- عرض کنم که این قضیه پنج میلیون که مطرح شده باید حقیقه تکلیفش معلوم شود بنده خواستم این را در ماده بعد عرض کنم ولی حالا استفاده میکنم از پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب و عرض خود را میکنم که پنج میلیون مجلس اعتبار دادند از عایدات قند و شکر بدولت برای ساختمان راه آهن چون نظر دولت این بود که خودش مبادرت کند باین کار و مجلس هم همین نظر را داشت چون حالا دیگر آن نظر نازل شده و از میان رفته است فعلاً نقشه برداری را آمده اند و این قسم میخواهند بدهند و بعد هم امیدواریم خدا کند که همین نظر را نسبت بساختن راه آهن اتخاذ کنند که مقاطعه بدهند بنا بر این دیگر پنج میلیون محل ندارد حالا اجازه که میخواهند برای چیست از آن محل که اعتبار دارند دوباره چرا میخواهند ۱۴ اگر این اعتبار را ما تصویب کنیم پس باید آن را حذف کنیم هر چه که ارزش خرج شده است و بفرمایند آقای رئیس الوزراء در رنجته شده است که هیچ و بقیه آن بجای خودش باقی است اگر این اعتبار را امروز برای نقشه برداری میخواهند و فردا هم برای ساختمان پس از پنج میلیون دیگر موضوع ندارد بنا بر این استدعا میکنم که دولت در این باب دقت بکنند و این پیشنهاد را قبول فرمایند که تکلیفش معین شود .

رئیس -- آقایانیکه این پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب را قابل توجه میدانند قیام فرمایند

(دو سه نفر قیام نمودند)

رئیس -- قابل توجه نشد رای گرفته میشود بماده چهارم بضمیمه اصلاح پیشنهادی آقای احتشام زاده که پذیرفته شد . آقایان موافقین قیام فرمایند

(اکثر بر خاستند)

رئیس -- تصویب شد . ماده پنجم قرائت میشود

(اینقسم قرائت شد)

کلیه مواد قوانین مصوبه ۲۰ بهمن ۱۳۰۴ و چهارم اسفند ۱۳۰۵ که با این قانون مغایرت داشته باشند ملغی است رئیس -- آقای فرمند فرمند -- خوب بود اینجا آقای معاون وزارت فوائد عامه بفرمایند که با چه موادی مخالفت دارد و آنها را قوی همین ماده بکنجائند وزیر عدلیه -- بنده تصور میکنم که در اینموضوع بحث زیادی لازم نباشد هر قانونی که قبل از این باشد یا این مغایر باشد آن نقض میشود و هر قانونی که قبل از این گذشته باشد و مغایرت داشته باشد باید لغو شود و اگر این را هم نگفته بودند بالطبع آن جور میشد مدرس -- من جمله پنج میلیون وزیر عدلیه -- بلی بالطبع آنهم لغو میشود رئیس -- آقای یاسائی

یاسائی -- در این جا نوشته شده است که کلیه مواد قوانین مصوبه بیستم بهمن ۱۳۰۴ و ۴ اسفند ۱۳۰۵ ملغی است . آن قانون ۴ اسفند ماه را که بنده پیدا نکردم ولی بنده مراجعه کردم بمواد این قانون یکی از موادش این است ماده سوم برای تهیه نقشه مقدماتی راه و نقشه ترتیب استخراج آهن و تأسیس کارخانه آهن آب کئی در ایران دولت مجاز است بیک نفر متخصص آمریکائی و بیک نفر متخصص آلمانی بلا فاصله پس از تصویب این قانون وعده کافی مهندسین ایرانی استخدا م نماید . آن قسمتی که در این ماده است و مربوط بمهندسین است چه لزومی دارد که لغو شود بالاخره يك متخصصینی استخدام شده اند بموجب این قانون و هنوز مدت کمتری از آنها لغو نشده است و اگر ما بخواهیم این مواد را بنامه لغو نماییم نمیشود این جا نوشته شده است کلیه مواد قوانین سابقه که باین قانون مغایرت دارد ملغی است این را بنده نفهمیدم مثلاً نصف ماده مغایرت دارد و نصف دیگرش مغایرت

ندارد و آبا نصف از این ماده که مخالف است باید لغو شود و نصفش که مخالفت ندارد باید باقی ماند...
وزیر عدلیه - بلی
باساسی - بنده که معنی این را نفهمیدم و بنظر بنده صحیح نیست. پس لااقل خوب است بنویسند باستانای ماده سه که بعد تولید اشکال نشود

رئیس - آقای بامداد

بامداد - بعد از يك موافق

وزیر عدلیه - بنده اشکال در دو قسمت را متوجه نشدم که آقای باسائی فرمودند. فرمودند که يك ماده ممکن است دو قسمت داشته باشد يك قسمت مغایر با این قانون باشد و يك قسمتش موافق آئین چطور می شود؟ هیچ طور مثل این میشود که الان آقا يك پیشنهادی بدهند و بعد بگویند که نصفش نباشد و آن نصف دیگرش تصویب شود اینهم همینطور است قانون سابق آن قسمتش که مغایر با این قانون است بادر موقع چاپ حذف میکنند با اقلا با حروف درشت مینویسند که معلوم باشد بموجب قانون مصوب بعد این قسمت حذف شده است آن قسمتی که معاف نیست خوب باقی می ماند و عمل میشود.

رئیس - آقای دشتی

دشتی - بنده این ماده پنج را اصلا زائد میدانم چون همیشه قوانینی که بعد وضع میشود ناقص قوانین قبل است یا موضح آن قانون است و دیگر این طور کتره نوشتن که تمام قوانینی که مغایرت داشته باشند آنها بطور کلی ملغی باشند این معنی ندارد دولت اگر میخواست این کار را بکند که فلان ماده و فلان ماده که با این قسمت مغایرت دارد ملغی است اگر میخواست تصریح کند حقش این بود و الا بطور کلی نوشتن که کلیه موادی که با این قانون مغایرت داشته باشد ملغی شود معنی ندارد و اگر هم می خواهند منافات نداشته باشد البته منافات ندارد زیرا بدیهی

قانون متناقض است با قانون دیگر با قوه مجریه نیست چیز عجیبی است !! چطور شما يك قانونی را میدهید بدست يك کسی که ببرد و اجرا کند آنوقت بگوئید قوه تشخیص ندارد حالا میخواهیم در این موضوع بحث کنیم عرض کردم این يك مسئله اصولی است که هر قانونی آمد قانون قبل خودش را که متناقض باشد لغوی کند معذالك پس میگیریم که انقدر در اطرافش بحث نشود

رئیس - ماده ششم

(بشرح ذیل خوانده شد)

ماده ششم وزارتین فواید عامه و مالیه مأمور اجرای این قانون میباشد.

رئیس - آقای فرمند

فرمند - عرضی ندارم

رئیس - آقای آقا سید یعقوب

آقای سید یعقوب - بنده نفهمیدم تکلیف آن ماده چه شد بگدغه گفتند ماده شش خوب است يك ماده به عرض مجلس برسد که تکلیف آن قانون پنج میلیون معلوم شود که آن ازین رفتن باب به قوت خودش باقی است خوب است آقای وزیر اینجا بگویند که تکلیف آن چیست والا الان به ماده ششم هم رای داده میشود تمام میشود.

رئیس - فعلا ماده پنج مطرح است آن ماده را

پس گرفتند. آقای بامداد

بامداد - بنده هم همین اظهاراتی که آقای آقا سید یعقوب کردند میخواستم عرض کنم و استدعا کنم که تکلیف پنج میلیون معلوم شود.

رئیس - فعلا ماده پنج مطرح است آقای دادگر

دادگر - همانطور که حضرت آقای رئیس فرمودند

حرفهای آقایان مربوط به این ماده نبود که جواب داده شود.

رئیس - آقای فیروز آبادی

آقای فیروز آبادی

فیروز آبادی - عرضی ندارم.

رئیس - رأی گرفته میشود به ماده پنجم آقابانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند (اغلب بر خاستند)

رئیس - تصویب شد. ماده الحاقیه پیشنهادی آقای نقه الاسلامی

(بشرح ذیل خوانده شد)

این بنده ماده الحاقیه ذیل را پیشنهاد میکنم دولت مکلف است که ساختمان راه های شوسه مملکتی را با همان شرائط به کمیتهای خارجه واگذار نماید

رئیس - آقای نقه الاسلامی

نقه الاسلامی - بنده میخواهم استفاده کنم از این موقعی که کمیتهها آمده اند اینجا که همانطور که راجع به راه آهن ایران تحقیقاتی کرده اند راجع به راه های شوسه ایران هم بکنند دولت الان قریب دو میلیون بودجه راه های شوسه مملکتی را میدهد و از این دو میلیون مثل گوشت قربانی به هر راهی سالی پنجصد هزار شصت هزار هفتاد هزار تومان میدهند و بعد از آنکه سال تمام میشود مالیه میگویند چون سال مالی تمام شده باید پول برگردد به خزانه و راه های شوسه همین طور میباشد و هر روز هم خراب تر میشود و دولت و ملت هم نمیتوانند از آن استفاده کنند مثلاً راه شوسه آذربایجان که خود آذربایجانیها وقتی که عبدالله خان امیر لشکر آنجا بود ساختند و يك راهی که اگر دولت میخواست درست کند دو میلیون خرج داشت. اهالی دهات اطراف آنجا آمدند این کار را کردند قریب دو و میلیون تومان متضرر شدند و هزار و سیصد نفر هم ناقص الخلقه شدند دست و پایشان را سر ما زد و این راهی که باین زحمت ساختند دولت امروز نمی تواند نگاهداری کند و تقریباً شش ماه است که آذربایجان که یکی از ایالات مهم ایران است را هس بسته است

نه انومبیل نه کالسکه نه درشکه میبرد حتی الاغ هم نمی تواند برود راه های سابق ازین رفته و راههای تازه هم قابل استفاده نیست و آن راه هائی که در موقع قشون کشی یا مخارج گزافی درست شده بود کم کم دارد از بین میبرد با این همه پول هائیکه وزارت فواید عامه خرج میکند پنجاه شصت بلکه صد سال دیگر هم این پول خرج می شود و بالاخره این راه ها هم با این حال فعلی باقی خواهد ماند بعلاوه راه آهن که شوسه نداشته باشد فایده ندارد راه آهن که همه جا نمیتواند مسافر و مال التجاره حمل کند باید راه های شوسه ساخته شود. بنده نمیگویم راه آهن ساخته نشود البته باید راه آهن ساخته شود ولی اساس مملکت روی راه شوسه است و در اغلب جاهای دنیا مخصوصاً آنجاهائی که نفت و بنزین دارند کامیون و انومبیل با راه آهن رقابت میکند و راه آهن نمیتواند با آنها رقابت کند چنانچه در مکزیک و امریکای شمالی و امریکای جنوبی هست. البته وقتی ما راه آهن داشته باشیم خوب است ولی من اگر بخوام به آذربایجان روم به جنوب میروم بنا بر این خوب است دولت برای این راه های شوسه يك فکری بکند راه که نداریم همه جا باید با آئروپلان پرواز کنیم در هر حال خوب است دولت تصمیم بگیرد و این پولها را بکدفعه جمع کنند و برای راههای الاغ فالام بکمرتبه خرج کنند که راه ها ساخته شود

رئیس -- آقای دادگر

دادگر - عرض کنم این فکر را بنده نمیخواهم انتقاد کنم واقعا ترتیب راه سازی شاید خوب نیست و یکی از چیزهائی که باید مجلس با کمال جدیت به آن توجه کند مسئله منظم کردن کار راه سازی است بدیهی است ما بیش از يك خط که راه آهن نخواهیم داشت ولی راه شوسه طرف احتیاج ما است لکن البته آقا میدانند که بطور اطلاق نمیشود گفت راه های شوسه را به کمپانیها واگذار کرد شاید يك مصالحی فوت شود این را بالاخره آقا بعنوان تذکر بدانند تا در موقع

خودش يك فکری بکنیم.
نقده الاسلامی -- حالا که آقایان رای نخواهند داد استرداد میکنم.

رئیس -- پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب

(بشرح ذیل خوانده شد)

ماده الحاقیه - قانون پنج میلیون اعتبار سابق پس از تصویب این قانون ملغی است.

وزیر عدلیه - مجدداً بخوانید

(دو مرتبه بشرح فوق خوانده شد)

رئیس -- پیشنهاد آقای بامداد

(مضمون ذیل خوانده شد)

ماده الحاقیه - ذیل را پیشنهاد میکنم قانون اعتبار پنج میلیون تومان ملغی و بقیه آن بر سر مابقی کل افزوده شده و با تصویب مجلس به مصرف خواهد رسید
رئیس -- آقای آقا سید یعقوب

آقا سید یعقوب - بنده همه اش متوجه بودم که شور ما بین آقای رئیس الوزراء و آقای وزیر عدلیه تمام شود که قبول کنند و آقایانم موافقت کنند اصل مطلب معلوم است ما پنج میلیون اعتبار دادیم بدولت در حالیکه دولت خودش مشغول نقشه کشی و ساختن بود. حالا این قانون آمد و آزا از بین برد ولی وقتی که نقشه کشی را به کمپانیهای خارجه دادند با آن پیشنهادی که آقای مدرس کردند اگر بخوانند ساختمان را به مناقضه بگذارند باید بیاورند به مجلس و در صورتیکه این طور باشد آن قانون از بین رفته است آقای رئیس الوزراء با وزیر عدلیه با آقای معاون فرمایند که ما موافقت میکنیم بنده استرداد میکنم. اصل موضوع این است آنقدریکه تا حالا خرج شده است همان طور که آقای رئیس الوزراء باصراحت قولی که دارند گفتند دور ریختیم راجع به بقیه اش نمیگویند که آن قانون ملغی است حالا آقای وزیر عدلیه

در این باب توضیحی دارند فرمایند و موافقت نمایند
رئیس -- آقای احتشام زاده

احتشامزاده - نماینده محترم کاملاً مسبقند که آن پنج میلیون تومان اعتبار برای ساختمان راه آهن داده شده است. و اینجا اعتبار برای نقشه برداری و برای ساختمان يك قسمت نمونه راه آهن داده شده است. البته بدیهی است آن پنج میلیون اعتباری که برای ساختمان راه آهن اعتبار داده شده است طبیعا از بین میبرد تا وقتی که دولت بخواند ساختمان راه آهن را به مناقضه بگذارد که آن را هم بر طبق این قانون مجلس باید تصویب کند در هر حال تصور نمیکنم این ماده لازم باشد

رئیس -- رأی میکنیم به قابل توجه بودن این ماده
آقایانیکه قابل توجه میدانند قیام فرمایند
(اغلب برخاستند)

رئیس -- قابل توجه شد رای قطعی گرفته میشود
همین ماده آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند
(جمع کثیری قیام نمودند)

رئیس -- تصویب شد. پیشنهاد آقای امامی
(بشرح ذیل خوانده شد)

ماده الحاقیه - دولت مکلف است قبل از موضوع ساختمان راه فاصله خط های آهن (رایل) را معین نموده بتصویب مجلس شورای ملی برساند
وزیر عدلیه - مجدداً خوانده شود
(بشرح فوق قرائت شد)

رئیس -- آقای امامی

امامی - عرض کنم که این پیشنهاد بنده برای تذکر است زیرا آنطوریکه بنده در نظر دارم هرچه در این قانون تفحص کردم راجع باین موضوع چیزی ندیدم و البته آقایان در نظر دارند که در ابتدای دوره ششم يك قانونی از مجلس گذشت و در پیشنهاد آقای شیروانی

این مسئله تصریح شده است که دولت باید قبل از شروع به ساختمان فاصله دو خط آهن را معین کند و بتصویب مجلس برساند چون الان تا این قانون از مجلس بگذرد حقیقه شروع به ساختمان راه آهن خواهند نمود بنده خواستم قبل از اینکه شروع به ساختمان بکنند فاصله بین دو خط را بتصویب مجلس برسانند که آن قانونی که از تصویب مجلس گذشته است از بین زود

وزیر عدلیه - بنده تصور میکنم آقا عجلتاً از این پیشنهاد صرف نظر فرمایند و اگر چنین چیزی که بنظر ایشان رسیده لازم شد در اطرافش درست مطالعه میشود و در ضمن مطالعه چنانچه معلوم شد ضرورت دارد که به مجلس بیاید البته خواهد آمد بنده که فعلاً چنین قانونی را که فرمودند نظرم نیست و تصور می کنم بهتر این باشد فعلاً پیشنهادشانرا مسترد فرمایند امامی - چون مقصود بنده تذکر بود فعلاً مسترد میدارم.

رئیس -- پیشنهاد آقای باستانی

(اینطور خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم ماده الحاقیه ذیل را؛ مدت نقشه برداری از تاریخ مبادله کنتراست هجده ماه است که باید در کنتراست نامه جزء شرایط قید شود
وزیر عدلیه - بکمرتبه دیگر خوانده شود
(بشرح فوق خوانده شد)

وزیر عدلیه - عرض کنم اگر اجازه بدهند توضیح زیادی لازم ندارد چون در کنتراست نامه آنها که بسته شده است همین موضوع در نظر گرفته شده و در آنها هجده ماه قید شده است تصور نمیکنم محتاج تذکر در قانون باشد

باستانی - بسیار خوب مسترد میکنم

رئیس -- پیشنهاد آقای ضیاء

(مضمون ذیل خوانده شد)

ماده الحاقیه ذیل را پیشنهاد میکنم. دولت مکلف

است نسخ مواد قوانین مصوبه بیستم بهمن ماه ۱۳۰۶ و چهارم اسفند ۱۳۰۵ را که با اینقانون مغایرت دارد در ضمن لایحه جداگانه بمجلس شورای ملی پیشنهاد نماید

رئیس - آقای ضیاء

ضیاء - بنده تصور نمیکم سابقه داشته باشد و اگر چنانچه سابقه برای این اصول باشد يك قدری محتاج بتوضیح است که يك قانونی بدون ذکر اساسی موادی که مغایر با آن قانون است بگذرد که آن قانون را از قوت بپندارد. ممکن است این سابقه در جا های دیگر معتبر باشد ولی در آنجا ها يك جریانات مفصل و معتبری هم هست که قوانین در چند جا مورد مطالعه و دقت واقع میشود و قسمت های مواد قوانین کاملاً دقت می شود که مغایر مواد دیگر قوانین نباشد در اینصورت همانطور که آقای وزیر عدلیه فرمودند ولی در اینجا آن اندازه که بنده اطلاع دارم اینطور نیست و ممکن است يك قانونی که وضع می شود مغایر با مواد خیلی از قوانین دیگر باشد. حالا هم برای این که بیشتر قضیه برای دولت مورد توجه و اقم شود بنده این پیشنهاد را کردم که موادی که مغایر با این قانون است در قوانین مصوبه راجعه به این موضوع آنها را مطالعه کنند و نسخ آنها را در ضمن يك لایحه به مجلس شورای ملی پیشنهاد کنند و سابقه هم نخواهد بود

وزیر عدلیه - بنده خیال میکردم وقتی آن ماده را پس گرفتم دیگر اصلاً در این موضوع صحبت نخواهد شد ولی حالا بنده در اینجا میخواهم يك مثالی بزنم که اگر این اصلی را که بنده گفتم و بالاخره دنیا قبول کرد و این اصلی که قانون بعد قانون قبل را ملغی میکند اگر این اصل را شما لازم بدانید که تصریح شود چه عیبی دارد؟ اگر يك قانونی آمد و نگفت که فلان ماده فلان قانون نقض میشود آنوقت در عمل

رئیس - شور در کلیات است

آقای نقی زاده

نقی زاده - بنده ملاحظاتی دارم که خواستم در ضمن کلیات به عرض آقایان برسانم و گمان میکنم اظهارش در مجلس مفید باشد ولی چون باید يك موافق و يك مخالف حرف بزنند لازم نیست تصور شود که این عرایض بنده حتماً مخالفت است بلکه بیشتر مقصود تذکر بعضی نکته ها است که فوت نشود این را برای این عرض میکنم که آقایانیکه در صدد جواب باشند آنها را بی نیاز کنم که جواب مفصلی به بنده بدهند در این شکی نیست که همه ما میخواهیم راه آهن داشته باشیم و همه مان هم میخواهیم که مضرات سیاسی و اقتصادی برای مملکت نداشته باشد. يك چنین راه آهنی میخواهیم. این حرفها را که میزنم ممکن است بگویند که چطور راه آهن ممکن است مضرات سیاسی داشته باشد و یا ممکن است بگویند که اگر هم مضرات سیاسی داشته باشد (همانطور که آقای آقا سید یعقوب فرمودند) ما امروز فائل باین نیستیم که مضرات سیاسی متوجه ما بشود یعنی از آن مرحله گذشته ایم و کسی نمیتواند مضرات سیاسی ما برساند. بنده معتقدم که افراط و تفریط هر دو خوب نیست. یعنی برای اینکه میخواهیم در مجلس بعضی ملاحظات کرده باشیم عیبی ندارد اینطور بگوئیم ولی گمان میکنم هیچ عیبی هم نداشته باشد که ما حقیقت را بگوئیم البته اگر کسی بگوید که مملکت ما مثل ده پانزده سال قبل است و مالیه و قشون ما منظم نشده و ما قوی نشده ایم و سیاست خارجی ما نسبت به پیش يك برده بهتر نشده است انکار بدیهیات است. البته مملکت خیلی پیش آمده و بمحمدالله سیاست بین المللی آن افق روشنی دارد. این صحیح است. اما هر کس بگوید ما انقدر قوی شده ایم و پیش آمده ایم که از آن مرحله گذشته ایم و هیچ نوع نگرانی نداریم و هر بی احتیاطی مثل بعضی مهالك بزرگ دنیا ممکن است حالا بکنیم این هم افراط است چنانچه

ملاحظه میفرمائید قانون اساسی ما خصوصیات مخصوصی دارد که در هیچ مملکتی نیست. همانطور که فرمودند مار گزیده از ربهان سیاه و سفید میترسد بنده عرض میکنم که هیچ ضرری ندارد مار گزیده هفت هشت سال دیگر هم بترسد. ما می بینیم کنترت ها را هم قانون اساسی ما به مجلس حواله کرده است و خیلی چیز های دیگر را به نظر مجلس گذارده است و عقیده بنده مدنی هم باز به این کار احتیاج داریم و نمیشود گفت ایران از آن مرحله گذشته است که فکر مضرات سیاسی را نکند البته خیلی از پیش بهتر است ولی باید بگفتم عمیق شده و منصفانه و عادلانه حقیقت را گفت و اگر خط معتدل هم بطرف افراط محتاج باشیم بهتر این است يك قدم هم بطرف تفریط رفته باشیم حالا چه مضرات سیاسی ممکن است داشته باشد اینرا خواستم عرض کنم که مقدمه برای عرض بعدم باشد راه آهن از آن چیز هایی است که اگر بدست خارجه بگذرد و بطوری بگذرد که تسلط و دخالت بیشتری داشته باشد مضرات سیاسی مهمی برای مملکت دارد. برای توضیح این مطلب لازم است عرض کنم در هجده سال قبل در زمان مجلس دوم دو دولت همسایه (که ایران البته بحال ضعیفی بود) يك یاد داشت فرستادند برای دولت ایران که معروف بود پیش آنها به یاد داشت هفتم آوریل ۱۹۰۷ در آن یاد داشت قید شده بود دولت ایران حق ندارد هیچ امتیازی بوجه دولت یا تبعه خارجه بدهد که ممکن باشد خللی به منافع نظامی و سیاسی دولتی در ایران وارد آورد. دولت ایران قبل از آن که جواب بدهد باین یاد داشت کمر شکن (که یکی از بدترین یاد داشتهای استبدادی بود یعنی یکی از آن سه یادداشت که بدتر از همه بود) شور کردند و بالاخره صلاح در این دانستند که سؤال کنند امتیازی که به منافع سیاسی و اقتصادی و نظامی شما خلل وارد میآورد کدام است و آنها در بیستم ماه مه همان سال يك جوابی فرستادند

مشترك الامضاء وگفتند که نمیبین کردن این موضوع يك قدری مشکل است مقصودشان این بود که احتیاطاً هیچ امتیازی ندهید بخارجه ولی حد اقلش این است که راه آهن و خط تلگراف و بندر این سه تا از آنهاست است که نامور سیاسی و نظامی ماصدمه وارد می آورد و در واقع امتیاز خط آهن امتیاز سیاسی و نظامی است و لهذا آقا که پیشنهاد کردند که عرض خط معلوم شود و دولتش معلوم شود و جزئیات آن معلوم شود بنظر بنده اینها قابل توجه و دقت است و هیچ جامعه الجمع هم نیست و تکرار میکنم اینکه گفته میشود دولت دولت خوبی است معتمد است با فهم است با شعور است اینها هیچ مانع نیست تمام مالک شوروی خیلی هاشان اکثریت عظیم مجلس را دارند مثلاً در انگلستان سه ربع مجلس طرفدار دولت است بلکه بیشتر و همه جور دقتها در منافع مملکت میکنند ولی برای این لواج را بنظر نمایندگان و برای شور آنها می آورند که اگر نمایندگان ملت هم نظری داشته باشند بگردند بعضی اوقات هم میشود که نکات خوبی پیدا میکنند که دولت تلفت نشده است این است که این کار از آن کارهایی است که به عقیده بنده کیسیون خارجه و کیسیونهای دیگر خیلی باید در کنند عرض نمیکم نقشه برداری عرض میکنم مملکتی که آدم ندارد راه آهن را اداره کند و مهندسی ندارد که نقشه برداری نماید و آدم ندارد که بتواند راه آهن را تعمیر کند و از این حیثیات فقیر و فلس است و نقشه بردار را به کیبانی های خارجی واگذار میکند بالاخره منتهی به این خواهد شد که خود ساختمان را هم بدهند به کیبانی های خارجی و لازمه اش هم این خواهد شد که ده بیست سال بطور اجاره اداره کنند تا اینکه شما چند نفر آدم پیدا کنید و از دست خارجیها بگریزد و تازه وقتی از آنها گرفتید پس از دو ماه مثل خط آهن کوچک جلفا شد و بالاخره برای اداره کردن این خط آهن اقل هزار نفر مهندس و غیره و غیره میخواهید این را

دولت به دو فوریت می آورد ولی آن کاریکه هشت ماه پیش رای داده شد که ده نفر فرستاده شود برای یاد گرفتن فنون راه آهن و با اینکه چند بار تذکر دادیم ماه اسفند هم گذشت وارد امسال هم شدیم و فرستادند آقای وزیر عدلیه میفرمایند قانون دو آتیه ندارد بنده مصمم بودم که يك طرح قانونی پیشنهاد کنم که آن قانون اجرا شود زیرا هرچه اصرار کردیم که نشد امسال هم آمد شد بیست نفر و امسال هم تمام میشود باز هم نمیروند آنوقت به چه وسیله و بدست کی میخواهند این راه آهن هزار و ششصد کیلومتری را اداره کنند و برانند پس باید بدست آنها بگذاریم و اگر بنشیند بدست آنها بگذاریم از همین امروز باید فکر کنیم که کدام ملت است که ما بدست آنها میگذاریم برای اینکه اداره کردن مثل اجاره و اجاره مثل امتیاز است فرقی ندارد بنده نمی خواهم اوضاع حالیه را انتقاد کنیم يك وقتی بود در این مجلس هر رانی که در باره امور مالی داده میشد همان روز آن پول کنار گذاشته میشد برای آن مصرف و با هیچ ترتیبی نمیشد آن را از آن مجری خارج کنند اگر این ترتیب مداومت کرده بود آن روز که ما تصویب کردیم ده نفر بخارجه فرستادند همان روز اول آن پول را کنار گذاردم بودند و فرستاده بودند هیچ لازم نبود که در اسفند ماه یاد آوری کنیم و آقای وزیر فوائد عامه میفرمایند رساله ما بنویسند چون دو روز بیشتر به نوز نمانده در هر حال با این همه تذکراتی که داده شد باز هم نتیجه نداد و بالاخره تا روزی هم که آنها را فرستند ما نمیتوانیم اطمینان کنیم که میفرستند بنده اینکار را از ساختن راه مهمتر میدانم و الا درست مثل این است که آدم يك مصالح بنائی خیلی زیادی بخرد آهک و کچ و غیره بخرد که عمارت بسازد بدون اینکه زمینی خریده باشد بدون عمل آوردن آدم که اهل فن باشد هیچ کاری با كك نمیکند و استقلال اقتصادی با

نمیدهد و با اینحال سیاست اقتصادی و همه کارها ما دست این و آن خواهد بود آقایانیکه میفرمایند امروز ممکن نیست هیچ ضرر سیاسی با ما متوجه شود لازم است این نکته را در نظر داشته باشند که همیشه فکر امروز را نباید کرد در چهل سال قبل در اواسط زمان ناصرالدین شاه اگر يك امتیازات کوچکی میدادند هیچ تصور نمیکردند آن چیز های کوچکی که میدهند بیست سال دیگر ممکن است اسباب زحمت افراد مملکت خودشان بشود از این جهت حالا هم باید وقتی میخواهیم کاری بکنیم احتیاط کنیم و فکر آتیه را بکنیم بنده عرض نکردم امتیاز میدهید ولی وقتیکه خودمان آدم عمل نیاوردیم تقریباً مثل امتیاز میشود در اول که این لایحه را آوردند بنده استدعا کردم که با دو فوریت باشد و با عجله این کار نگذرد ولی نشد در آخر هم خواستم این را عرض کنم که امید وارم این تذکرات من باعث شود که در آتیه اقل مایقنع این کار را نکنند مگر در مواقع فوق العاده و خیلی ضروری آقایان همه یاد دارند که آقای فرمانند در يك سال و نیم دو سال قبل همین قضیه را گفتند که خوب است این را بمقاطع بدهیم اگر در همان وقت بیشتر شور میکردیم شاید افکار بیشتر متوجه میشد و این کار را میکردیم فوریت لایحه هم وقت مضر است و شاید نادراً اتفاق میافتد که مفید باشد يك مطلبی را هم لازم است عرض کنم که در ضمن شور در مواد این قانون صحبت شد که نوشته شود موادیکه سابق گذشته و مغایر با اینقانون است ملغی و منسوخ است ما اینجا اختلاف نظر داریم با آقای وزیر عدلیه مخصوصاً در چند جا این قضیه پیش آمد و همین کار را کردیم راجع به ثبت اسناد هم همین کار را کردیم بنده تصور میکنم بجای اینکه ایشان نمی بکنند از آقای ضیاء الواعظین که اصل نسخ قانون بعد وقانون قبل را دست نزنند ممکن است از ایشان نمی کنیم که مثل همه جای دنیا (شاید ایشان اینطور بدانند که همه

جای دنیا اینطور نیست ولی بنده هم میدانم که همه جای دنیا اینطور است) در هر قانونی در آخرش می نویسند که مواد فلان قانون که مناقض این قانون است ملغی است و ممکن است ما از ایشان نمی کنیم که خودشان این کار را بکنند که لازم نباشد در مجلس این پیشنهاد بشود برای اینکه یکوقتی تناقض پیدا میشود و در تفسیرش اشکال پیش میآید در هر حال بهتر این است چنانچه همه جا معمول است این قسمت در اینجا هم رعایت شود يك عرض دیگر بنده که آخر مطلب است راجع به عرض خط راه است که خیلی مهم است و گویا آقای امامی هم پیشنهاد کردند دیگر ما نمیخواهیم پیشنهاد کنیم جزء قانون شود ولی دولت باید در این مسئله دقت فوق العاده بکند و در موقعی که می خواهد در موضوع مقاطعه دادن از مجلس اجازه بخواند عرض راه را هم به مجلس پیشنهاد کند برای اینکه این یکی از امور مهمه نظامی و سیاسی است و بهیچوجه نباید در این باب غفلت شود و البته ما نمیخواهیم عرض خط آهن را طوری باشد که دیگران میخواهند میخواستیم طوری باشد که خودمان میخواهیم وزیر عدلیه - بنده يك جواب های مفصلی برای نماینده محترم تهیه نکرده ام چون فرمودند مقصود این نیست جواب مفصل داده شود تذکرات ایشان هم البته خوب است و صحیح و بنده مخصوصاً آنوقتیکه تذکر دادند راجع به فرستادن شاگرد با آقای معاون فوائد عامه که بهلولی من نشسته بودند گفتم علت اینکه تا بحال این کار را نکرده اند چیست و اگر برخلاف ترتیب نبود که يك نفر عضو دولت برخلاف روبره يك وزارت خانه حرف برند بنده اینجا کاملاً تمام قسمت هایی که راجع باین مطلب اظهار فرمودند تصدیق میکردم و تأیید میکردم و حمله هم میکردم به آن وزارتخانه که این کار را کرده است زیرا وقتی کار ما اصلاح میشود که در هر موضوعی آدم برای آن کار مجهز و به وسائل

اسلحه امروزه داشته باشیم و این بزرگترین کارها بوده است و بنده به سهم خودم وعده میدهم که در این کار مخصوصاً در هیئت وزراء اصرار کنم و بک ترتیبی داده شود که این کار انجام شود. و بعقیده بنده با ده نفر و بیست نفر هم این درد دوا نمیشود و باید بک اساس محکمتری ریخته شود آنوقت خیلی از این اعتراضات رفع خواهد شد همینقدر بنده میدانم که در ضمن مذاکره با این مهندسی (که بک شبش را بنده تا چهار بعد از نصف شب بودم) این طور پیش آمد و بک تحقیقاتی کردیم برای کار خودمان که در چه قسمتهایش ممکن است کسانی را بگذاریم یاد بگیرند و در چه قسمت هایش حالا محتاج هستیم که از خارج آدم بیاوریم حتی مذاکره مدرسه شد که برای لوکوموتیو رالی فقط در سویس بک مدرسه هست ولی عقیده بعضی این بود که شاگرد فرستادن با آنجا باز رفع احتیاج را نمیکند بهتر این است که در راه آهن های مهالک مختلف بک اشخاصی فرستاده شوند و عملاً یاد بگیرند، در هر صورت غرض این است که این مقدمات بعمل آمده است و البته اینطور نیست که اینکار تمام شود و این راه آهن ساخته شود و همینطور مانند البته باید فکری برای اینکارها کرد و این راه آهن را اداره کردو برای اداره کردن آن البته اشخاصی هم لازم داریم و بک موتوپول فکر و امتیاز عمل هم برای هر کسی که بخواهد اینکار را بکند هست و بنده به آقا عرض میکنم که در این قسمت بک نقشه و طرحی دولت در نظر دارد که بعد از آنکه راه آهن ساخته شد به کار بیفتند و اگر این فکر نبود تمام این نگرانی ها جا داشت و بنده یقین داشتم که دولت هم با این ترتیب این لایحه را نمی آورد. و اما راجع به قسمت قانون بنابود مذاکرات زیادتی نکنیم و راجع به قسمت قانون بعد و قانون قبل این جا تکلیفش معین نشود و خوب است اگر آقایان میخواهند که ترتیب این باشد که تصریح شود در قوانین

که چه قانونی لغو شده است ممکن است در آن بک مذاکراتی با دولت و با بک طرح قانونی تکلیف این قضیه را معلوم کنند و اگر بخواهیم مذاکره کنیم باز باید سر این قسمت برسیم که کی تشخیص میدهد که این متناقض با آنست بانه بنده عرض میکنم آن کس این تشخیص را میدهد که قضاوت میکند و همان کسیکه تشخیص میدهد که آیا فلان مورد با فلان ماده قانون تطبیق میکند همان شخص هم تشخیص خواهد داد که فلان ماده که قبلاً وضع شده است تناقضی با قانون بعد دارد و حالا اگر بخواهیم این ترتیب را در بک لایحه عرض کرده باشیم گن نمیکم ممکن باشد و اگر بر فرض محال پس از مطالعه مجلس شورای ملی آمد و به این نتیجه رسید که بالاخره به این اصل برسد که این موضوع را از این حالت فعلی در میآوریم این کار را خواهیم کرد و در موقع خودش بک مواد دیگری میاید و مطرح میشود.

بعضی نمایندهگان - مذاکرات کافی است .
 رئیس - رأی گرفته میشود به این قانون که مشتمل بر شش ماده است با ورقه آقایی که تصویب میکنند ورقه سفید خواهند داد
 (اخذ و تعداد آراء بعمل آمده نتیجه بقرار ذیل حاصل شد)
 ورقه سفید ۸۵
 کبود ۲

رئیس - عده حاضر ۹۳ با ۸۵ رای تصویب شد
 اسامی موافقین - آقا یان : میرزا هاشم آشتیانی - امامی خوئی - ضیاء - فرمند - دادگر - میرزا عبدالقادر الله خان وثوق - دشتی - ملک مدنی - موقر - سلطان محمد خان عامری - مرتضی قلبخان بیات - لیقوانی - ابراهیمی - مولوی - عراقی - خواجوی - بنی - ایلخان - کلالی - جلائی - نامداد - مفتی - آقا زاده - بجزواری - نجومی - دکتر سنک - باسانی - دکنز و فیم امین - جمشیدی - محقق - امیر اسدالله خان عامری - طباطبائی دیبا - آقا سید یعقوب - سهرابخان

ما کنیان - نفعه الاسلامی - معتمد التولایه - آقا علی زارع صالحی لرستانی - افشار - حقنویس - عباس میرزا - بهار محمد ولی میرزا - شیخ الاسلام ملابری - کازرونی - میرزا ابراهیم آشتیانی - حاج میرزا مرتضی - بدر امام جمعه امر - مدرس - نفعه الاسلام روجردی - محمد آخوند - عهادی - اسعد - امام جمعه شیراز - احتشام زاده - معمود - خطیبی - فرشی - عدل - عصر انقلاب - پالیزی - اعتبار - شریعتزاده - محمود رضا افخمی آیت الله زاده خراسانی - ملک ابرج میرزا پور تیمور - میر ممتاز - فرهمند - آقا سید کاظم بزدی - مهدوی -

قانون

دکتر طاهری - اسکندری - میرزا عبدالحسین - دیوان بیکی و کبلی طباطبائی - دکتر لقمان - معظمی - بجی خان زنکنه اعظمی - نظام مافی - مقدم - ذوالقدر - دولتشاهی - وزیری - جهانشاهی (اسامی مخالفین)
 دکتر مصدق - فیروز آبادی .

رئیس - جلسه آتیه روز یکشنبه چهار ساعت قبل از ظهر .
 (مجلس یکساعت و ده دقیقه بعد از ظهر ختم شد)

اجازه واگذاری نقشه برداری مفصل خط راه آهن بسندبکای متشکله از کپانی امریکائی و کپانیهای آلمانی مصوب ۲۰ فروردین ماه ۱۳۰۷ شمسی

ماده اول - دولت مجاز است که نقشه برداری مفصل خط راه آهن را که برطبق قانون چهارم اسفند ماه ۱۳۰۵ معین شده است بسندبکای متشکله از کپانی امریکائی بولن و کپانیهای آلمانی - فیلمپ هولنسمان و بولموس برگر و سمینس باواریون بطور مقاطعه واگذار نماید شرایط فنی نقشه مزبور در کنترات منعقد بین دولت و سندبکای مزبوره معین خواهد شد

ماده دوم - مخارج نقشه برداری مزبور نباید در هر کیلومتری از سیصد و شصت و هشت تومان تجاوز نماید و نقشه برداری مزبور باید مطابق شرایط معینه در کنترات بوده در تحت نظارت مهندسی که از طرف دولت معین میشوند بعمل آید

بصره - مسافتی که توسط خود دولت نقشه برداری کامل شده از کنترات موضوع خواهد شد
 ماده سوم - دولت میتواند برای ایسکه نمونه هائی برای ساختن راه آهن ایران تهیه نموده و مظنه از مخارج آن بدست آورد بعنوان امتحان ساختمان قیمت معین راه را که از صد و پنجاه کیلومتر از هر طرف تجاوز نکند بسندبکای مذکور بخرج دولت واگذار نماید و پس از آن هرگاه قانون مناقصه ساختمان کلاً یا بعضاً در مجلس شورای ملی تصویب شد با تساوی شرایط سندبکای مذکور حق تقدم خواهد داشت

ماده چهارم - دولت مجاز است که از عایدات انحصار قند و شکر و چای مخارج نقشه برداری و ساختن قسمتی از راه آهن که در ماده قبل ذکر شده و نظارت در آ را تأدیبه نماید .

ماده پنجم - قانون پنج ملیون اعتبار سابق پس از تصویب اینقانون ملغی است
 ماده ششم - وزارتین فوائد عامه و مالیه مأمور اجرای اینقانون میباشد
 این قانون که مشتمل بر شش ماده است در جلسه سی ام فروردین ماه یکهزار و سیصد و هفت شمسی بتصویب مجلس شورای ملی رسید